

2024/1203

30.4.2024

ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2024/1203 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 11ης Απριλίου 2024

σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου και την αντικατάσταση των οδηγιών 2008/99/ΕΚ και 2009/123/ΕΚ

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 83 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁽¹⁾,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία⁽²⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και το άρθρο 191 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), η Ένωση δεσμεύεται να διασφαλίζει υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος. Το περιβάλλον, υπό ευρεία έννοια, θα πρέπει να προστατεύεται, όπως προκύπτει από το άρθρο 3 παράγραφος 3 ΣΕΕ και το άρθρο 191 ΣΛΕΕ, κατά τρόπο που να καλύπτει όλους τους φυσικούς πόρους, μεταξύ άλλων τον αέρα, το νερό, το έδαφος, τα οικοσυστήματα, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών και λειτουργιών των οικοσυστημάτων, και την άγρια πανίδα και χλωρίδα, συμπεριλαμβανομένων των οικοτόπων, καθώς και τις υπηρεσίες που παρέχουν οι φυσικοί πόροι.
- (2) Σύμφωνα με το άρθρο 191 παράγραφος 2 ΣΛΕΕ, η πολιτική της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος οφείλει να αποβλέπει σε υψηλό επίπεδο προστασίας και να λαμβάνει υπόψη την ποικιλομορφία των καταστάσεων στις διάφορες περιοχές της Ένωσης. Οφείλει να στηρίζεται στις αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος, κατά προτεραιότητα στην πηγή, καθώς και στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Δεδομένου ότι το περιβαλλοντικό έγκλημα επηρεάζει επίσης τα θεμελιώδη δικαιώματα, η καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος σε επίπεδο Ένωσης είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της προστασίας των εν λόγω δικαιωμάτων.
- (3) Η αύξηση των περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων και των συνεπειών τους, που υπονομεύουν την αποτελεσματικότητα του περιβαλλοντικού δικαίου της Ένωσης, αποτελεί ζήτημα που εξακολουθεί να ανησυχεί την Ένωση. Τα αδικήματα αυτά υπερβαίνουν ολόένα και συχνότερα τα σύνορα των κρατών στα οποία διαπράττονται. Τα εν λόγω αδικήματα απειλούν το περιβάλλον και, ως εκ τούτου, επιβάλλεται να αντιμετωπίζονται δεόντως και αποτελεσματικά, κάτι που συχνά απαιτεί αποτελεσματική διασυνοριακή συνεργασία.
- (4) Οι ισχύοντες κανόνες για τις κυρώσεις βάσει της οδηγίας 2008/99/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽³⁾ και του ενωσιακού περιβαλλοντικού τομεακού δικαίου δεν ήταν επαρκείς για την επίτευξη συμμόρφωσης προς το δίκαιο της Ένωσης σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος. Η εν λόγω συμμόρφωση θα πρέπει να ενισχύεται με τη διαθεσιμότητα αποτελεσματικών, αναλογικών και αποτρεπτικών ποινικών κυρώσεων που αντιστοιχούν στη σοβαρότητα των αδικημάτων και μπορούν να εκφράζουν περισσότερη κοινωνική αποδοκιμασία απ' ό,τι η χρήση διοικητικών κυρώσεων. Η συμπληρωματικότητα του ποινικού και του διοικητικού δικαίου είναι ζωτικής σημασίας για την πρόληψη και την αποτροπή παράνομων συμπεριφορών που βλάπτουν το περιβάλλον.

⁽¹⁾ ΕΕ C 290 της 29.7.2022, σ. 143.

⁽²⁾ Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 27ης Φεβρουαρίου 2024 (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα) και απόφαση του Συμβουλίου της 26ης Μαρτίου 2024.

⁽³⁾ Οδηγία 2008/99/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου (ΕΕ L 328 της 6.12.2008, σ. 28).

- (5) Ο κατάλογος των περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων στην οδηγία 2008/99/EK θα πρέπει να αναθεωρηθεί και να προστεθούν επιπλέον ποινικά αδικήματα με βάση τις σοβαρότερες παραβιάσεις του περιβαλλοντικού δικαίου της Ένωσης. Οι κυρώσεις θα πρέπει να ενισχυθούν προκειμένου να ενδυναμωθεί το αποτρεπτικό τους αποτέλεσμα και θα πρέπει να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα του εντοπισμού, της διερεύνησης, της δίωξης και της εκδίκασης περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων.
- (6) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ποινικοποιήσουν ορισμένες παράνομες συμπεριφορές, να προβλέψουν ακριβέστερους ορισμούς των σχετικών ποινικών αδικημάτων και να εναρμονίσουν τα είδη και τα επίπεδα των κυρώσεων.
- (7) Η παράλειψη εκ του νόμου προβλεπόμενης υποχρέωσης προς ενέργεια μπορεί να έχει τις ίδιες επιπτώσεις με την ενεργητική συμπεριφορά στο περιβάλλον και στην ανθρώπινη υγεία. Επομένως, ο ορισμός των ποινικών αδικημάτων στην παρούσα οδηγία θα πρέπει να καλύπτει τόσο τις πράξεις όσο και τις παραλείψεις, κατά περίπτωση.
- (8) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προβλέπουν ποινικές κυρώσεις στο εθνικό τους δίκαιο για σοβαρές παραβάσεις του δικαίου της Ένωσης που αφορά την προστασία του περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής, το δίκαιο της Ένωσης προβλέπει ένα ολοκληρωμένο σύνολο κανόνων για τον έλεγχο και την επιβολή δυνάμει των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1224/2009⁽⁴⁾ και (ΕΚ) αριθ. 1005/2008 του Συμβουλίου⁽⁵⁾ σε περίπτωση που εντοπίζονται σοβαρές παραβιάσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προκαλούν βλάβη στο θαλάσσιο περιβάλλον. Δυνάμει αυτού του συνόλου κανόνων, τα κράτη μέλη έχουν την επιλογή να χρησιμοποιούν διοικητικές ή ποινικές κυρώσεις, ή και τα δύο. Σε ευθυγράμμιση με τις ανακοινώσεις της Επιτροπής της 11ης Δεκεμβρίου 2019 με τίτλο «Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» και της 20ής Μαΐου 2020 με τίτλο «Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030. Επαναφορά της φύσης στη ζωή μας», ορισμένες εσκεμμένες παράνομες συμπεριφορές που καλύπτονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1005/2008 θα πρέπει να θεωρούνται ποινικά αδικήματα.
- (9) Προκειμένου μια συμπεριφορά να συνιστά περιβαλλοντικό ποινικό αδίκημα δυνάμει της παρούσας οδηγίας, θα πρέπει να είναι παράνομη. Προκειμένου μια συμπεριφορά να είναι παράνομη, θα πρέπει να παραβιάζει το δίκαιο της Ένωσης που συμβάλλει στην επιδίωξη ενός από τους στόχους της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος, όπως ορίζεται στο άρθρο 191 παράγραφος 1 ΣΛΕΕ, ανεξάρτητα από τη νομική βάση αυτού του ενωσιακού δικαίου, η οποία θα μπορούσε να περιλαμβάνει, για παράδειγμα, τα άρθρα 91, 114, 168 ή 192 ΣΛΕΕ, ή θα πρέπει να παραβιάζει τις εθνικές νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις ενός κράτους μέλους, ή αποφάσεις που λαμβάνονται από αρμόδια αρχή κράτους μέλους, με τις οποίες τίθεται σε εφαρμογή το εν λόγω δίκαιο της Ένωσης. Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να καθορίζει την παράνομη συμπεριφορά που μπορεί να αποτελέσει ποινικό αδίκημα και, κατά περίπτωση, να θέτει το αναγκαίο ποιοτικό ή ποσοτικό όριο ώστε η εν λόγω συμπεριφορά να αποτελεί ποινικό αδίκημα. Η εν λόγω συμπεριφορά θα πρέπει να αποτελεί ποινικό αδίκημα όταν είναι εσκεμμένη και, επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις, όταν διαπράττεται τουλάχιστον από βαριά αμέλεια. Ειδικότερα, η παράνομη συμπεριφορά που προκαλεί θάνατο ή σοβαρές σωματικές βλάβες σε πρόσωπα, ουσιαστικές βλάβες ή σημαντικό κίνδυνο ουσιαστικών βλαβών για το περιβάλλον ή θεωρείται άλλως ιδιαίτερα επιβλαβής για το περιβάλλον θα πρέπει επίσης να συνιστά ποινικό αδίκημα όταν διαπράττεται τουλάχιστον από βαριά αμέλεια. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή να διατηρούν αυστηρότερους κανόνες στον τομέα του ποινικού δικαίου.
- (10) Μια συμπεριφορά θα πρέπει να είναι παράνομη ακόμα και όταν τελείται με έγκριση αρμόδιας αρχής κράτους μέλους, εάν η έγκριση αυτή ελήφθη δόλια, ή με διαφθορά, εκβίαση ή εξαναγκασμό. Επιπλέον, η λήψη της εν λόγω έγκρισης δεν θα πρέπει να αποκλείει την ποινική ευθύνη του προσώπου που την έχει λάβει, όταν η έγκριση παραβιάζει προδήλως σχετικές ουσιαστικές νομικές απαιτήσεις. Η «πρόδηλη παράβαση των σχετικών ουσιαστικών νομικών απαιτήσεων» θα πρέπει να ερμηνεύεται ως αναφερόμενη σε προφανή και ουσιώδη παράβαση σχετικών ουσιαστικών νομικών απαιτήσεων και δεν προορίζεται να περιλαμβάνει παραβάσεις διαδικαστικών απαιτήσεων ή ήσσονος σημασίας στοιχεία της έγκρισης. Τούτο δεν μετατοπίζει την υποχρέωση διασφάλισης της νομιμότητας των εγκρίσεων από τις αρμόδιες αρχές στους φορείς

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2009, περί θεσπίσεως ενωσιακού συστήματος ελέγχου της τήρησης των κανόνων της κοινής αλιευτικής πολιτικής, τροποποιήσεως των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 847/96, (ΕΚ) αριθ. 2371/2002, (ΕΚ) αριθ. 811/2004, (ΕΚ) αριθ. 768/2005, (ΕΚ) αριθ. 2115/2005, (ΕΚ) αριθ. 2166/2005, (ΕΚ) αριθ. 388/2006, (ΕΚ) αριθ. 509/2007, (ΕΚ) αριθ. 676/2007, (ΕΚ) αριθ. 1098/2007, (ΕΚ) αριθ. 1300/2008, (ΕΚ) αριθ. 1342/2008 και κατάργησε των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 2847/93, (ΕΚ) αριθ. 1627/94 και (ΕΚ) αριθ. 1966/2006 (ΕΕ L 343 της 22.12.2009, σ. 1).

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1005/2008 του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2008, περί δημιουργίας κοινοτικού συστήματος πρόληψης, αποτροπής και εξάλειψης της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας, τροποποίησης των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 2847/93, (ΕΚ) αριθ. 1936/2001 και (ΕΚ) αριθ. 601/2004 και κατάργησης των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1093/94 και (ΕΚ) αριθ. 1447/1999 (ΕΕ L 286 της 29.10.2008, σ. 1).

εκμετάλλευσης. Επιπλέον, όταν απαιτείται έγκριση, το γεγονός ότι η έγκριση είναι νόμιμη δεν αποκλείει την ποινική δίωξη του προσώπου που έχει λάβει την έγκριση, όταν το τελευταίο δεν συμμορφώνεται με όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την έγκριση ή με άλλες συναφείς νομικές υποχρεώσεις που δεν καλύπτονται από αυτήν.

- (11) Επιπλέον, είναι αναγκαίο οι φορείς εκμετάλλευσης να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να συμμορφώνονται με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος και ισχύουν κατά την άσκηση της αντίστοιχης δραστηριότητας, μεταξύ άλλων μέσω της συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις τους, όπως αυτές ορίζονται στο ισχύον ενωσιακό και εθνικό δίκαιο, σχετικά με τις διαδικασίες τροποποίησης ή επικαιροποίησης των υφισταμένων εγκρίσεων. Αυτό θα πρέπει επίσης να καλύπτει τις υποχρεώσεις του προσώπου που έχει λάβει την έγκριση να την επικαιροποιεί και να την ανανεώνει.
- (12) Όσον αφορά τα αδικήματα και τις κυρώσεις που ορίζονται στην παρούσα οδηγία, ο όρος «νομικά πρόσωπα» θα πρέπει να θεωρείται ότι δεν συμπεριλαμβάνουν κράτη ή δημόσιους φορείς που ασκούν κρατική εξουσία ή δημόσιους διεθνείς οργανισμούς. Δεδομένου ότι η παρούσα οδηγία θεσπίζει ελάχιστους κανόνες, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν αυστηρότερους κανόνες, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για την ποινική ευθύνη των δημοσίων φορέων.
- (13) Ορισμένα ποινικά αδικήματα που ορίζονται στην παρούσα οδηγία περιλαμβάνουν ένα ποιοτικό όριο ώστε η συμπεριφορά να συνιστά ποινικό αδίκημα, δηλαδή η συμπεριφορά αυτή να επιφέρει θάνατο ή σοβαρές σωματικές βλάβες σε πρόσωπο ή ουσιαστικές βλάβες στην ποιότητα του αέρα, του νερού ή του εδάφους ή σε οικοσύστημα, ζώα ή φυτά. Προκειμένου το περιβάλλον να προστατευθεί στον μέγιστο δυνατό βαθμό, το εν λόγω ποιοτικό όριο θα πρέπει να νοείται κατά ευρεία έννοια, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, των ουσιαστικών βλαβών στην πανίδα και τη χλωρίδα, στους οικοτόπους, στις υπηρεσίες που παρέχονται από φυσικούς πόρους και από οικοσυστήματα, καθώς και στις λειτουργίες του οικοσυστήματος. Ο όρος «οικοσύστημα» θα πρέπει να νοείται ως ένα δυναμικό σύμπλεγμα κοινότητων φυτών, ζώων, μυκήτων και μικροοργανισμών, καθώς και του αβιοτικού περιβάλλοντός τους, που αλληλοεπηρεάζονται ως μία λειτουργική μονάδα, το οποίο θα πρέπει να περιλαμβάνει τύπους οικοτόπων, οικοτόπους ειδών και πληθυσμούς ειδών. Ένα οικοσύστημα θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει υπηρεσίες οικοσυστήματος μέσω των οποίων ένα οικοσύστημα συμβάλλει άμεσα ή έμμεσα στην ανθρώπινη ευημερία και λειτουργίες οικοσυστήματος, οι οποίες αναφέρονται σε φυσικές διεργασίες σε ένα οικοσύστημα. Μικρότερες μονάδες, όπως μια κυψέλη, μια μυρμηγκοφωλιά ή ένα πρέμνο, μπορούν να αποτελούν μέρος ενός οικοσυστήματος, αλλά δεν θα πρέπει να θεωρούνται αυτοτελές οικοσύστημα για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας.
- (14) Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ο όρος «βλάβη» θα πρέπει να νοείται υπό ευρεία έννοια, δηλαδή να καλύπτει κάθε μορφή σωματικής βλάβης προσώπου, συμπεριλαμβανομένων της αλλαγής της σωματικής λειτουργίας ή της κυτταρικής δομής, της προσωρινής, χρόνιας ή θανατηφόρου ασθένειας, σωματικής δυσλειτουργίας ή άλλης επιδείνωσης της σωματικής υγείας, εξαιρουμένης, ωστόσο, της ψυχικής υγείας.
- (15) Η εισαγωγή διαφόρων μορφών ενέργειας, όπως η θερμότητα, οι πηγές θερμικής ενέργειας, ο θόρυβος, συμπεριλαμβανομένου του υποθαλάσσιου θορύβου, και άλλες πηγές ακουστικής ενέργειας, δονήσεων, ηλεκτρομαγνητικών πεδίων, ηλεκτρισμού ή φωτός, στο περιβάλλον μπορεί να προκαλέσει ουσιαστικές βλάβες στην ποιότητα του αέρα, του νερού ή του εδάφους ή ουσιαστικές βλάβες σε ένα οικοσύστημα, σε ζώα ή σε φυτά, ή και τον θάνατο ή σοβαρή σωματική βλάβη προσώπων. Διάφορα μέσα του περιβαλλοντικού δικαίου της Ένωσης ρυθμίζουν την εισαγωγή της ενέργειας στο περιβάλλον, για παράδειγμα στους τομείς της προστασίας του νερού, του θαλάσσιου περιβάλλοντος, του ελέγχου του θορύβου, της διαχείρισης αποβλήτων και των βιομηχανικών εκπομπών. Υπό το φως αυτών των μέσων, η παράνομη εισαγωγή ενέργειας στο περιβάλλον θα πρέπει να συνιστά ποινικό αδίκημα δυνάμει της παρούσας οδηγίας εάν προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει ουσιαστικές βλάβες στο περιβάλλον ή την ανθρώπινη υγεία.
- (16) Όταν τα ποινικά αδικήματα που ορίζονται στην παρούσα οδηγία αφορούν συμπεριφορές όπως η διάθεση ή η διαθεσιμότητα στην αγορά, η πώληση, η προσφορά προς πώληση ή εμπορία, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται η συμπεριφορά που διεξάγεται μέσω τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών.
- (17) Η παρούσα οδηγία εισάγει το ποινικό αδίκημα της διάθεσης στην αγορά, κατά παράβαση απαγόρευσης ή άλλης απαίτησης που αποσκοπεί στην προστασία του περιβάλλοντος, προϊόντος ή χρήσης του οποίου σε μεγάλη κλίμακα έχει ως αποτέλεσμα την απόρριψη, εκπομπή ή εισαγωγή ποσότητας υλικών ή ουσιών, ενέργειας ή ιοντιζουσας ακτινοβολίας στον αέρα, το έδαφος ή το νερό και προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει ουσιαστικές βλάβες στο περιβάλλον ή στην ανθρώπινη υγεία. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να θεσπιστεί απαγόρευση ή άλλη απαίτηση που αποσκοπεί στην προστασία του περιβάλλοντος στον τομέα του δικαίου της Ένωσης που έχει μεταξύ των δηλωμένων στόχων του ή έχει ως στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης, της προστασίας και της βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος, της προστασίας της ανθρώπινης υγείας, της συνετής και ορθολογικής χρησιμοποίησης των φυσικών

πόρων ή της καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής ή της προώθησης μέτρων σε διεθνές επίπεδο για την αντιμετώπιση περιφερειακών ή παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων. Αντιθέτως, όταν μια τέτοια απαγόρευση ή απαίτηση προβλέπεται σε άλλους τομείς του δικαίου της Ένωσης που έχουν άλλους στόχους, για παράδειγμα την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων, η συμπεριφορά δεν θα πρέπει να καλύπτεται από το εν λόγω ποινικό αδίκημα. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, η «χρήση σε μεγάλη κλίμακα» αναφέρεται στο συνδυασμένο αποτέλεσμα της χρήσης του προϊόντος από διάφορους χρήστες, ανεξάρτητα από τον αριθμό τους, υπό την προϋπόθεση ότι η συμπεριφορά προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει βλάβη στο περιβάλλον ή την ανθρώπινη υγεία.

- (18) Η παράνομη συλλογή, μεταφορά και διαχείριση αποβλήτων και η έλλειψη επιχειρησιακής εποπτείας των πράξεων αυτών και της επακόλουθης συντήρησης των εγκαταστάσεων διάθεσης, συμπεριλαμβανομένων των δράσεων που εκτελούνται από εμπόρους ή μεσίτες, μπορούν να έχουν καταστροφικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία. Τέτοιες επιπτώσεις μπορούν να προκληθούν από παράνομη συμπεριφορά που αφορά επιβλαβή απόβλητα από φαρμακευτικά προϊόντα, ναρκωτικές ουσίες, συμπεριλαμβανομένων συστατικών για την παραγωγή ναρκωτικών ουσιών, χημικές ουσίες, απόβλητα που περιέχουν οξεία ή βάσεις ή απόβλητα που περιέχουν τοξίνες, βαρέα μέταλλα, έλαια, λίπη, ηλεκτρικά και ηλεκτρονικά απόβλητα, οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους ή πλαστικά απόβλητα. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι η παράνομη διαχείριση αποβλήτων συνιστά ποινικό αδίκημα, όταν η εν λόγω συμπεριφορά αφορά επικίνδυνα απόβλητα σε μη αμελητέα ποσότητα ή αφορά άλλα απόβλητα και τα εν λόγω άλλα απόβλητα προκαλούν ή ενδέχεται να προκαλέσουν ουσιαστική βλάβη στο περιβάλλον ή την ανθρώπινη υγεία.
- (19) Για τους σκοπούς του ποινικού αδικήματος που θεσπίζεται με την παρούσα οδηγία σε σχέση με την ανακύκλωση πλοίων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1257/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽⁶⁾, πρέπει να σημειωθεί ότι, προς το παρόν, κατά το δίκαιο της Ένωσης, οι υποχρεώσεις που ορίζονται στον εν λόγω κανονισμό ισχύουν μόνο για τους πλοιοκτήτες, όπως ορίζονται στον εν λόγω κανονισμό.
- (20) Όσον αφορά την αξιολόγηση του κατά πόσον η ποσότητα ενός σχετικού παράγωγου προϊόντος ή βασικού προϊόντος που συνδέεται με την αποψίλωση ή την υποβάθμιση των δασών όπως αναφέρεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2023/1115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽⁷⁾ είναι αμελητέα, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να λαμβάνουν υπόψη, για παράδειγμα, την ποσότητα του σχετικού βασικού προϊόντος ή παράγωγου προϊόντος εκπεφρασμένη σε καθαρή μάζα ή, κατά περίπτωση, καθαρό όγκο ή αριθμό μονάδων ή το κατά πόσο η κλίμακα της εν λόγω δραστηριότητας είναι αμελητέα όσον αφορά την ποσότητα. Για την εν λόγω αξιολόγηση, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν επίσης να λαμβάνουν υπόψη, κατά περίπτωση, άλλα στοιχεία που απαριθμούνται στην παρούσα οδηγία για ορισμένα ποινικά αδικήματα, συμπεριλαμβανομένης της κατάστασης διατήρησης των σχετικών ειδών ή του κόστους αποκατάστασης του περιβάλλοντος.
- (21) Ποινικά αδικήματα σχετικά με συμπεριφορά που απαριθμείται στην παρούσα οδηγία μπορούν να έχουν καταστροφικές συνέπειες, όπως εκτεταμένη ρύπανση, βιομηχανικά ατυχήματα με σοβαρές επιπτώσεις στο περιβάλλον ή δασικές πυρκαγιές μεγάλης κλίμακας. Όταν τέτοια αδικήματα προκαλούν καταστροφή ή εκτεταμένη και ουσιαστική βλάβη, η οποία είναι είτε μη αναστρέψιμη είτε μακροχρόνια, σε οικοσύστημα σημαντικού μεγέθους ή περιβαλλοντικής αξίας ή σε οικότοπο εντός προστατευόμενης περιοχής ή προκαλούν εκτεταμένη και ουσιαστική βλάβη, η οποία είναι είτε μη αναστρέψιμη είτε μακροχρόνια, στην ποιότητα του αέρα, του εδάφους ή του νερού, τα εν λόγω αδικήματα, που προκαλούν την εν λόγω καταστροφή ή βλάβη, θα πρέπει να αποτελούν διακεκριμένα ποινικά αδικήματα και, κατά συνέπεια, να τιμωρούνται με αυστηρότερες κυρώσεις από εκείνες που εφαρμόζονται σε περίπτωση άλλων ποινικών αδικημάτων που ορίζονται στην παρούσα οδηγία. Τα εν λόγω διακεκριμένα ποινικά αδικήματα μπορούν να περιλαμβάνουν συμπεριφορά που εξομοιώνεται με αυτήν της «οικοκτονίας», η οποία καλύπτεται ήδη από το δίκαιο ορισμένων κρατών μελών και συζητείται σε διεθνή φόρουμ.
- (22) Όταν, βάσει της παρούσας οδηγίας, μια συμπεριφορά αποτελεί ποινικό αδίκημα μόνο εάν αφορά μη αμελητέα ποσότητα, που συνιστά υπέρβαση του κανονιστικού ορίου, της αξίας ή άλλης υποχρεωτικής παραμέτρου, κατά την αξιολόγηση της υπέρβασης του εν λόγω ορίου, αξίας ή άλλης παραμέτρου θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, η επικινδυνότητα και η τοξικότητα του υλικού ή της ουσίας, διότι όσο πιο επικίνδυνο ή τοξικό είναι το υλικό ή η ουσία, τόσο νωρίτερα θα επιτευχθεί το εν λόγω όριο, αξία ή άλλη παράμετρος και, στην περίπτωση ιδιαίτερα επικινδυνών και τοξικών ουσιών ή υλικών, ακόμη και μια πολύ μικρή ποσότητα μπορεί να προκαλέσει ουσιαστική βλάβη στο περιβάλλον ή την ανθρώπινη υγεία.

⁽⁶⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1257/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013, για την ανακύκλωση πλοίων και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 και της οδηγίας 2009/16/ΕΚ (ΕΕ L 330 της 10.12.2013, σ. 1).

⁽⁷⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/1115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαΐου 2023, για τη διαθεσιμότητα στην αγορά της Ένωσης και την εξαγωγή από την Ένωση ορισμένων βασικών και παράγωγων προϊόντων που συνδέονται με την αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 995/2010 (ΕΕ L 150 της 9.6.2023, σ. 206).

- (23) Η επιτάχυνση της κλιματικής αλλαγής, η απώλεια βιοποικιλότητας και η περιβαλλοντική υποβάθμιση, που αποτυπώνονται σε απτά παραδείγματα των καταστροφικών επιπτώσεών τους, είχαν ως αποτέλεσμα να αναγνωριστεί ότι η πράσινη μετάβαση αποτελεί εμβληματικό στόχο της εποχής μας και ζήτημα δικαιοσύνης μεταξύ των γενεών. Όταν η παρούσα οδηγία, προκειμένου να ορίσει ποινικά αδικήματα, χρησιμοποιεί όρους που χρησιμοποιούνται στο περιβαλλοντικό δίκαιο της Ένωσης για την περιγραφή παράνομης συμπεριφοράς, οι εν λόγω όροι θα πρέπει να νοούνται κατά την έννοια των αντίστοιχων ορισμών που προβλέπονται στις σχετικές νομικές πράξεις της Ένωσης και καλύπτονται από την παρούσα οδηγία. Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να καλύπτει επίσης κάθε πράξη της Ένωσης η οποία τροποποιεί διατάξεις ή απαιτήσεις σχετικές με την περιγραφή παράνομης συμπεριφοράς που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των ποινικών αδικημάτων τα οποία ορίζονται στην παρούσα οδηγία. Κατά την κατάρτιση των εν λόγω τροποποιητικών πράξεων της Ένωσης, θα ήταν σκόπιμο να περιληφθεί αναφορά στην παρούσα οδηγία. Ωστόσο, όταν εισάγονται στο περιβαλλοντικό δίκαιο της Ένωσης νέα μορφές παράνομης συμπεριφοράς, που δεν εμπίπτουν ακόμη στο πεδίο εφαρμογής των αδικημάτων που ορίζονται στην παρούσα οδηγία, η παρούσα οδηγία θα πρέπει να τροποποιείται ώστε να συμπεριλάβει αυτές τις μορφές παράνομης συμπεριφοράς στο πεδίο εφαρμογής της.
- (24) Με την επιφύλαξη αυτού του δυναμικού χαρακτήρα της παρούσας οδηγίας, η Επιτροπή θα πρέπει να εξετάζει τακτικά και όποτε είναι αναγκαίο, εάν υπάρχει ανάγκη τροποποίησης της περιγραφής στην παρούσα οδηγία της συμπεριφοράς που μπορεί να αποτελέσει ποινικό αδίκημα σύμφωνα με την παρούσα οδηγία. Η Επιτροπή θα πρέπει επίσης να εξετάζει εάν συντρέχει ανάγκη να καθορίζονται άλλα ποινικά αδικήματα όταν νέα είδη παράνομων συμπεριφορών που δεν εμπίπτουν ακόμα στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας εισάγονται στο περιβαλλοντικό δίκαιο της Ένωσης.
- (25) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να παρέχει μη εξαντλητικό κατάλογο στοιχείων που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, κατά περίπτωση, από τις αρμόδιες αρχές κατά την αξιολόγηση της επίτευξης των ποιοτικών και ποσοτικών ορίων που χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό των περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων. Με την παροχή ενός τέτοιου καταλόγου αναμένεται να διευκολυνθούν η συνεκτική εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και η αποτελεσματικότερη καταπολέμηση των περιβαλλοντικών εγκλημάτων, αλλά και να παρασχεθεί ασφάλεια δικαίου. Ωστόσο, τα εν λόγω στοιχεία αξιολόγησης ή η εφαρμογή τους δεν θα πρέπει να δυσχεραίνουν υπερβολικά τον εντοπισμό, τη διερεύνηση, τη δίωξη ή την εκδίκαση ποινικών αδικημάτων.
- (26) Όταν η παρούσα οδηγία προβλέπει ότι παράνομη συμπεριφορά συνιστά ποινικό αδίκημα μόνο όταν τελείται εκ προθέσεως και προκαλεί τον θάνατο προσώπου, η έννοια της «πρόθεσης» θα πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Δικαστήριο»). Ως εκ τούτου, για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ως «πρόθεση» θα μπορούσε να νοηθεί η πρόθεση πρόκλησης θανάτου προσώπου ή θα μπορούσε επίσης να καλύπτει την περίπτωση κατά την οποία ο παραβάτης, παρά το γεγονός ότι δεν επιθυμεί να προκαλέσει τον θάνατο προσώπου, αποδέχεται το ενδεχόμενο πρόκλησής του και ενεργεί, ή παραλείπει να ενεργήσει, εκουσίως και κατά παράβαση συγκεκριμένης υποχρέωσης, προκαλώντας έτσι τον θάνατο προσώπου. Η ίδια αντίληψη σχετικά με την έννοια της «πρόθεσης» θα πρέπει να ισχύει όταν παράνομη συμπεριφορά που περιγράφεται στην παρούσα οδηγία και η οποία είναι εσκεμμένη προκαλεί σοβαρές σωματικές βλάβες σε οποιοδήποτε πρόσωπο, ή καταστροφή, ή εκτεταμένη και ουσιαστική βλάβη η οποία είναι είτε μη αναστρέψιμη είτε μακροχρόνια, σε οικοσύστημα σημαντικού μεγέθους ή περιβαλλοντικής αξίας, ή σε οικότοπο εντός προστατευόμενης περιοχής, ή προκαλεί εκτεταμένη και ουσιαστική βλάβη, η οποία είναι είτε μη αναστρέψιμη είτε μακροχρόνια στην ποιότητα του αέρα, του εδάφους ή του νερού.
- (27) Όσον αφορά τα ποινικά αδικήματα που ορίζονται στην παρούσα οδηγία, η έννοια της «βαριάς αμέλειας» θα πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου. Η παρούσα οδηγία δεν απαιτεί την εισαγωγή στο εθνικό δίκαιο της έννοιας της «βαριάς αμέλειας» για κάθε στοιχείο του ποινικού αδικήματος, όπως η κατοχή, η πώληση ή η προσφορά προς πώληση, η διάθεση στην αγορά και παρόμοια στοιχεία. Στις περιπτώσεις αυτές, είναι δυνατόν για τα κράτη μέλη να αποφασίζουν ότι η έννοια της «βαριάς αμέλειας» σχετίζεται με ορισμένα στοιχεία του ποινικού αδικήματος, όπως το καθεστώς προστασίας, η «αμελητέα ποσότητα» ή η «πιθανότητα» πρόκλησης ουσιαστικής βλάβης από τη συμπεριφορά.
- (28) Κατά τις ποινικές διαδικασίες και την εκδίκαση υποθέσεων θα πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη η συμμετοχή οργανωμένων εγκληματικών ομάδων που δρουν κατά τρόπους οι οποίοι επηρεάζουν αρνητικά το περιβάλλον. Στο πλαίσιο των ποινικών διαδικασιών για τα περιβαλλοντικά αδικήματα θα πρέπει να εξετάζεται η διαφθορά, η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, το κυβερνοέγκλημα και η απάτη σχετικά με έγγραφα και, σε σχέση με επιχειρηματικές δραστηριότητες, η πρόθεση του δράστη να μεγιστοποιήσει τα κέρδη ή να μειώσει τις δαπάνες του. Τέτοιες μορφές εγκληματικότητας συνδέονται συχνά με σοβαρές μορφές περιβαλλοντικού εγκλήματος και, επομένως, δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζονται μεμονωμένα. Κατατείνουν επίσης, ιδίως, στην πρόκληση ουσιαστικής βλάβης στο περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία, συμπεριλαμβανομένων των καταστροφικών επιπτώσεων στη φύση και στις τοπικές κοινωνίες. Επιπλέον, προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία το γεγονός ότι ορισμένα περιβαλλοντικά εγκλήματα διαπράττονται με την ανοχή ή την ενεργό στήριξη των αρμόδιων διοικήσεων ή υπαλλήλων που εκτελούν τα δημόσια καθήκοντά τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτό

μπορεί να λαμβάνει ακόμη και τη μορφή διαφθοράς. Παραδείγματα τέτοιας συμπεριφοράς είναι να παραβλέπεται ή να αποσιωπάται η παραβίαση του περιβαλλοντικού δικαίου μετά από επιθεωρήσεις, να παραλείπονται εσκεμμένα επιθεωρήσεις ή έλεγχοι, όπως όσον αφορά το κατά πόσον τηρούνται οι όροι άδειας από τον κάτοχο της, να στηρίζεται η απόφαση ή να υπερψηφίζεται η χορήγηση παράνομων αδειών ή να συντάσσονται παραποιημένες ή αναληθείς ευνοϊκές εκθέσεις.

- (29) Η ηθική αυτουργία και η συνέργεια σε ποινικό αδίκημα θα πρέπει επίσης να τιμωρούνται. Η απόπειρα τέλεσης ποινικού αδικήματος που προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει θάνατο ή σοβαρές σωματικές βλάβες σε πρόσωπα ή προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει ουσιαστικές βλάβες στο περιβάλλον ή που θεωρείται άλλως ιδιαίτερα επιβλαβές θα πρέπει επίσης να συνιστά ποινικό αδίκημα όταν είναι εσκεμμένη. Η έννοια της «απόπειρας» ερμηνεύεται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Όσον αφορά το ποινικό αδίκημα που ορίζεται στην παρούσα οδηγία σε σχέση με την εκτέλεση έργου χωρίς χορήγηση άδειας, εφόσον η εκτέλεση ενός έργου απαιτείται να θεωρείται ότι περιλαμβάνει ήδη την έναρξη της υλοποίησης ενός τέτοιου έργου, για παράδειγμα εργασίες προετοιμασίας του εδάφους για την κατασκευή ή άλλη παρέμβαση με συνέπειες στο περιβάλλον, η παρούσα οδηγία δεν συγκαταλέγει το εν λόγω αδίκημα μεταξύ των ποινικών αδικημάτων για τα οποία η απόπειρα θα πρέπει να τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα.
- (30) Οι κυρώσεις για τα ποινικά αδικήματα που ορίζονται στην παρούσα οδηγία θα πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αποτρεπτικές και αναλογικές. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να καθοριστούν ελάχιστα όρια για την ανώτατη ποινή φυλάκισης για τα φυσικά πρόσωπα. Οι ανώτατες στερητικές της ελευθερίας ποινές που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία για τα ποινικά αδικήματα που τελούνται από φυσικά πρόσωπα θα πρέπει να εφαρμόζονται τουλάχιστον στις σοβαρότερες μορφές τέτοιων αδικημάτων. Το ποινικό δίκαιο όλων των κρατών μελών περιλαμβάνει διατάξεις σχετικές με την ανθρωποκτονία, τελούμενη είτε εκ προθέσεως είτε από βαριά αμέλεια. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να προσφεύγουν στις εν λόγω γενικές διατάξεις, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων για τις επιβαρυντικές περιστάσεις, κατά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο των διατάξεων της παρούσας οδηγίας σχετικά με τα ποινικά αδικήματα που προκαλούν τον θάνατο προσώπου, είτε διαπράττονται εκ προθέσεως είτε από βαριά αμέλεια.
- (31) Οι επικουρικές κυρώσεις ή μέτρα συχνά θεωρούνται αποτελεσματικότερες από τις οικονομικές κυρώσεις, ιδίως για τα νομικά πρόσωπα. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να προβλέπονται επικουρικές κυρώσεις ή μέτρα στις σχετικές ποινικές διαδικασίες. Οι εν λόγω κυρώσεις ή μέτρα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν την υποχρέωση αποκατάστασης του περιβάλλοντος, τον αποκλεισμό από την πρόσβαση σε δημόσια χρηματοδότηση, μεταξύ άλλων και από διαδικασίες διαγωνισμών, επιχορηγήσεις και παραχωρήσεις, καθώς και την ανάκληση αδειών και εγκρίσεων. Τούτο δεν θίγει τη διακριτική ευχέρεια των δικαστών ή των δικαστηρίων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών να επιβάλλουν άλλες κατάλληλες επικουρικές κυρώσεις σε επιμέρους υποθέσεις.
- (32) Οι επικουρικές κυρώσεις ή μέτρα θα μπορούσαν, με την επιφύλαξη των απαιτήσεων της οδηγίας 2004/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽⁸⁾, να περιλαμβάνουν απαίτηση αποκατάστασης του περιβάλλοντος, όταν η βλάβη είναι αναστρέψιμη, και απαίτηση αποζημίωσης σε περίπτωση που η βλάβη είναι μη αναστρέψιμη ή ο παραβάτης αδυνατεί να προβεί στην εν λόγω αποκατάσταση.
- (33) Στον βαθμό που η συμπεριφορά που συνιστά περιβαλλοντικό ποινικό αδίκημα όπως ορίζεται στην παρούσα οδηγία καταλογίζεται σε νομικά πρόσωπα, τα εν λόγω νομικά πρόσωπα θα πρέπει να υπέχουν ευθύνη για το εν λόγω αδίκημα. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη των οποίων το δίκαιο θεσπίζει την ποινική ευθύνη των νομικών προσώπων θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι το δίκαιό τους προβλέπει αποτελεσματικά, αποτρεπτικά και αναλογικά είδη και επίπεδα ποινικών κυρώσεων όπως ορίζονται στην παρούσα οδηγία. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη των οποίων το δίκαιο δεν προβλέπει την ποινική ευθύνη των νομικών προσώπων θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι το δίκαιό τους προβλέπει αποτελεσματικά, αποτρεπτικά και αναλογικά είδη και επίπεδα μη ποινικού χαρακτήρα κυρώσεων όπως ορίζονται στην παρούσα οδηγία. Τα ανώτατα επίπεδα προστίμων που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία για τα ποινικά αδικήματα που ορίζονται σε αυτήν θα πρέπει να εφαρμόζονται τουλάχιστον στις σοβαρότερες μορφές τέτοιων αδικημάτων. Η σοβαρότητα της συμπεριφοράς, καθώς και η ατομική, οικονομική και άλλη κατάσταση των οικείων νομικών προσώπων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ώστε να διασφαλίζεται ότι η επιβληθείσα κύρωση είναι αποτελεσματική, αποτρεπτική και αναλογική. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να καθορίζουν τα ανώτερα επίπεδα προστίμων στο εθνικό δίκαιο, είτε ως ποσοστό του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών του οικείου νομικού προσώπου, είτε ως πάγια ποσά. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποφασίσουν ποια από τις δύο αυτές επιλογές θα χρησιμοποιήσουν κατά τη μεταφορά της παρούσας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο.

⁽⁸⁾ Οδηγία 2004/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας (ΕΕ L 143 της 30.4.2004, σ. 56).

- (34) Όταν τα κράτη μέλη, κατά τον καθορισμό των προστίμων που επιβάλλονται σε νομικά πρόσωπα, επιλέγουν να εφαρμόσουν το κριτήριο του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών νομικού προσώπου, θα πρέπει να αποφασίσουν αν θα υπολογίσουν τον εν λόγω κύκλο εργασιών με βάση το οικονομικό έτος που προηγείται του οικονομικού έτους στο οποίο διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα ή το οικονομικό έτος που προηγείται εκείνου της απόφασης επιβολής προστίμου. Θα πρέπει επίσης να εξετάσουν το ενδεχόμενο να θεσπίσουν κανόνες για τις περιπτώσεις στις οποίες δεν είναι δυνατόν να καθοριστεί το ποσό του προστίμου με βάση τον συνολικό παγκόσμιο κύκλο εργασιών του νομικού προσώπου κατά το οικονομικό έτος που προηγείται του οικονομικού έτους στο οποίο διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα ή κατά το οικονομικό έτος που προηγείται εκείνου της απόφασης επιβολής προστίμου. Στις περιπτώσεις αυτές, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να λαμβάνουν υπόψη άλλα κριτήρια, όπως ο συνολικός παγκόσμιος κύκλος εργασιών που πραγματοποιήθηκε σε ένα άλλο οικονομικό έτος. Όταν οι κανόνες αυτοί περιλαμβάνουν τον καθορισμό πάγιων ποσών, δεν θα πρέπει να είναι υποχρεωτικό τα ανώτατα επίπεδα των εν λόγω ποσών να φθάνουν τα επίπεδα που καθορίζονται στην παρούσα οδηγία ως ελάχιστες απαιτήσεις για το μέγιστο επίπεδο προστίμων σε ποσά.
- (35) Όταν τα κράτη μέλη επιλέγουν να καθορίσουν ανώτατο επίπεδο προστίμων σε πάγια ποσά, τα επίπεδα αυτά θα πρέπει να θεσπίζονται στο εθνικό δίκαιο. Τα ανώτατα επίπεδα τέτοιων προστίμων θα πρέπει να εφαρμόζονται στις σοβαρότερες μορφές ποινικών αδικημάτων που ορίζονται στην παρούσα οδηγία και διαπράττονται από νομικά πρόσωπα με οικονομική ισχύ. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να καθορίζουν τη μέθοδο υπολογισμού των εν λόγω υψηλότερων επιπέδων προστίμων, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών όρων αυτών. Τα κράτη μέλη καλούνται να επανεξετάζουν τακτικά τα επίπεδα των προστίμων που καθορίζονται σε πάγια ποσά λαμβάνοντας υπόψη τα ποσοστά πληθωρισμού και άλλες διακυμάνσεις της νομισματικής αξίας, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες στο εθνικό τους δίκαιο διαδικασίες. Τα κράτη μέλη που δεν έχουν ως νόμισμα το ευρώ θα πρέπει να προβλέπουν μέγιστα επίπεδα προστίμων στο νόμισμά τους τα οποία αντιστοιχούν στα επίπεδα που καθορίζονται στην παρούσα οδηγία σε ευρώ κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της. Τα εν λόγω κράτη μέλη καλούνται να επανεξετάζουν τακτικά τα επίπεδα προστίμων μεταξύ άλλων σε σχέση με την εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας.
- (36) Ο καθορισμός του ανώτατου επιπέδου προστίμων δεν θίγει τη διακριτική ευχέρεια των δικαστών ή των δικαστηρίων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών να επιβάλλουν τα κατάλληλα πρόστιμα στις επιμέρους υποθέσεις. Δεδομένου ότι η παρούσα οδηγία δεν καθορίζει ελάχιστα επίπεδα προστίμων, οι δικαστές ή τα δικαστήρια θα πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να επιβάλλουν τις κατάλληλες κυρώσεις, λαμβάνοντας υπόψη την ατομική, οικονομική και άλλη κατάσταση του εκάστοτε νομικού προσώπου και τη σοβαρότητα της συμπεριφοράς.
- (37) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι ποινικοί ή μη ποινικοί χαρακτήρα κυρώσεις ή μέτρα που εφαρμόζονται στα νομικά πρόσωπα που υπέχουν ευθύνη για διακεκριμένα ποινικά αδικήματα όπως ορίζονται στην παρούσα οδηγία είναι αυστηρότερα από εκείνα που εφαρμόζονται σε περίπτωση άλλων ποινικών αδικημάτων που ορίζονται στην παρούσα οδηγία. Για τον σκοπό αυτόν, τα κράτη μέλη θα πρέπει, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο, να προβλέπουν υψηλότερο επίπεδο ποινικού ή μη ποινικού χαρακτήρα κυρώσεων από το μέγιστο επίπεδο προστίμων που ορίζεται στην παρούσα οδηγία ή άλλως να προβλέπουν αυστηρότερες κυρώσεις ή μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των ποινικών ή μη ποινικών κυρώσεων ή μέτρων, ή συνδυασμό αυτών.
- (38) Το γεγονός ότι νομικά πρόσωπα υπέχουν ευθύνη δυνάμει της παρούσας οδηγίας δεν θα πρέπει να αποκλείει την κίνηση ποινικής δίωξης κατά φυσικών προσώπων που είναι δράστες ή ηθικοί αυτουργοί των ποινικών αδικημάτων που ορίζονται στην παρούσα οδηγία ή συνεργοί σε αυτά. Όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις ποινικής ευθύνης, τα εν λόγω φυσικά πρόσωπα θα πρέπει να θεωρείται ότι περιλαμβάνουν τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου.
- (39) Είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εξετάσουν το ενδεχόμενο θέσπισης κυρώσεων ή μέτρων εναλλακτικών της φυλάκισης που έχουν σκοπό να συμβάλουν στην αποκατάσταση του περιβάλλοντος.
- (40) Θα πρέπει να υπάρξει μεγαλύτερη προσέγγιση όσον αφορά τα επίπεδα κυρώσεων που επιβάλλονται, ενώ η αποτελεσματικότητά τους θα πρέπει να ενισχυθεί μέσω της θέσπισης κοινών επιβαρυντικών περιστάσεων που αντικατοπτρίζουν τη σοβαρότητα του ποινικού αδικήματος που διαπράττεται. Η έννοια των «επιβαρυντικών περιστάσεων» θα πρέπει να νοείται είτε ως πραγματικά περιστατικά που επιτρέπουν στον δικαστή να επιβάλει αυστηρότερες ποινές για το ίδιο ποινικό αδίκημα σε σχέση με την ποινή που επιβάλλεται συνήθως χωρίς τα εν λόγω πραγματικά περιστατικά, είτε ως δυνατότητα σύρρευσης περισσότερων ποινικών αδικημάτων προκειμένου να αυξηθεί το επίπεδο της ποινής. Επομένως, τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να προβλέπουν ειδικές επιβαρυντικές περιστάσεις, όταν το εθνικό δίκαιο προβλέπει ήδη χωριστά ποινικά αδικήματα που μπορούν να οδηγήσουν σε αυστηρότερες ποινές.
- (41) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τουλάχιστον μία από τις επιβαρυντικές και ελαφρυντικές περιστάσεις που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία θεσπίζεται ως πιθανή επιβαρυντική ή ελαφρυντική κατάσταση σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες του νομικού τους συστήματος. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του δικαστή ή του δικαστηρίου να αποφασίσει αν θα αυξήσει ή θα μειώσει την ποινή, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις συγκεκριμένες περιστάσεις της κάθε επιμέρους υπόθεσης.

- (42) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των γενικών κανόνων και αρχών του εθνικού ποινικού δικαίου για την καταδίκη ή την επιβολή ποινών σύμφωνα με τις ειδικές περιστάσεις κάθε μεμονωμένης υπόθεσης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να καθορίζουν τα πλέον κατάλληλα είδη επικουρικών κυρώσεων ή μέτρων. Ειδικότερα, όταν το εθνικό δίκαιο προβλέπει τη δυνατότητα επιβολής υποχρέωσης αποκατάστασης του περιβάλλοντος εντός δεδομένης προθεσμίας, υπό την προϋπόθεση ότι η ζημία είναι αναστρέψιμη, η παρούσα οδηγία δεν απαιτεί να είναι επίσης υπεύθυνος ένας δικαστής ή ένα δικαστήριο για την παρακολούθηση της εκτέλεσης της εν λόγω υποχρέωσης. Ομοίως, εάν η ανάκληση αδειών και εγκρίσεων για την άσκηση δραστηριοτήτων που επέφεραν το σχετικό ποινικό αδίκημα μπορεί να επιβληθεί ως κύρωση δυνάμει του εθνικού δικαίου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι δικαστές ή τα δικαστήρια είναι σε θέση είτε να επιβάλλουν την εν λόγω κύρωση τα ίδια, είτε ότι ενημερώνεται άλλη αρμόδια αρχή η οποία μπορεί να ενεργεί σύμφωνα με τους εθνικούς δικονομικούς κανόνες.
- (43) Η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να θίγει την αστική ευθύνη δυνάμει του εθνικού δικαίου ή την υποχρέωση αποζημίωσης, σύμφωνα με το ενωσιακό ή το εθνικό δίκαιο, για βλάβη ή ζημία που προκλήθηκε ως αποτέλεσμα συγκεκριμένου ποινικού αδικήματος που ορίζεται στην παρούσα οδηγία.
- (44) Η δημοσίευση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καταδικασθέντων που περιέχονται σε δικαστικές αποφάσεις θα πρέπει να είναι δυνατή μόνο σε δεόντως αιτιολογημένες εξαιρετικές περιπτώσεις κατόπιν κατά περίπτωση αξιολόγησης, σταθμίζοντας το δημόσιο συμφέρον με τα δικαιώματα του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής και της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του καταδικασθέντος που προβλέπονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Χάρτης»), αντίστοιχα. Ως εκ τούτου, η δημοσίευση των εν λόγω δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θα πρέπει να είναι δυνατή μόνο σε περιπτώσεις σοβαρών ποινικών αδικημάτων και όταν απαιτούνται ισχυρά αποτρεπτικά αποτελέσματα. Η κατά περίπτωση αξιολόγηση θα μπορούσε να λαμβάνει υπόψη στοιχεία όπως η σοβαρότητα της προκληθείσας στο περιβάλλον βλάβης, η βλάβη που υπέστησαν φυσικά πρόσωπα, ή και τα δύο, το κατά πόσο το ποινικό αδίκημα έχει τελεσθεί επανειλημμένα στον ίδιο περιβαλλοντικό τομέα και το κατά πόσο το ποινικό αδίκημα διαπράχθηκε από ή προς όφελος μεγάλης εταιρείας που δραστηριοποιείται σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη ή από σημαντικό παράγοντα της αγοράς σε συγκεκριμένο περιβαλλοντικό τομέα. Κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας θα πρέπει να συμμορφώνεται με την ισχύουσα ενωσιακή και εθνική νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων, ιδίως τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽⁹⁾ και την οδηγία (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁰⁾. Η εν λόγω νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων περιλαμβάνει την υποχρέωση των κρατών μελών να προβλέπουν κατάλληλες εγγυήσεις για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων κατά τη δημοσίευση του συνόλου ή μέρους της δικαστικής απόφασης που σχετίζεται με το τελεσθέν ποινικό αδίκημα και τις κυρώσεις ή τα μέτρα που επιβάλλονται. Επιπλέον, η δημοσίευση της απόφασης με την οποία επιβάλλονται κυρώσεις ή μέτρα σε νομικό πρόσωπο θα πρέπει να εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των εθνικών κανόνων που διέπουν την ανωνυμοποίηση των δικαστικών αποφάσεων ή τη διάρκεια της δημοσίευσης.
- (45) Η υποχρέωση που προβλέπεται στην παρούσα οδηγία για την πρόβλεψη ποινικών κυρώσεων δεν θα πρέπει να απαλλάσσει τα κράτη μέλη από την υποχρέωση να προβλέπουν διοικητικές κυρώσεις και άλλα μέτρα στο εθνικό δίκαιο για παραβιάσεις του περιβαλλοντικού δικαίου της Ένωσης.
- (46) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να καθορίσουν με σαφήνεια το πεδίο εφαρμογής της επιβολής του διοικητικού και ποινικού δικαίου όσον αφορά τις περιβαλλοντικές παραβιάσεις, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο. Κατά την εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας για τη μεταφορά της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι η επιβολή ποινικών και διοικητικών κυρώσεων σέβεται τις αρχές του Χάρτη, συμπεριλαμβανομένης της απαγόρευσης διαδικασιών που δεν τηρούν την αρχή «ου δις δικάζειν».
- (47) Επιπλέον, οι δικαστικές και διοικητικές αρχές των κρατών μελών θα πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους μια σειρά ποινικών και μη ποινικών κυρώσεων και άλλων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των προληπτικών μέτρων, για την αντιμετώπιση των διαφόρων μορφών εγκληματικής συμπεριφοράς κατά τρόπο εξατομικευμένο, έγκαιρο, αναλογικό και αποτελεσματικό.

⁽⁹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1).

⁽¹⁰⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 89).

- (48) Όταν τα ποινικά αδικήματα είναι συνεχούς χαρακτήρα, θα πρέπει να τερματίζονται το συντομότερο δυνατό. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να επιτρέπουν στις αρμόδιες αρχές να διατάσσουν την άμεση παύση της παράνομης συμπεριφοράς ή να αποτρέπουν την εν λόγω συμπεριφορά.
- (49) Όταν οι παραβάτες έχουν αποκομίσει οικονομικά οφέλη, αυτά θα πρέπει να δημεύονται. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να επιτρέπουν την κατάλληλη διαχείριση των δεσμευμένων και δημευμένων οργάνων τέλεσης και προϊόντων, ανάλογα με τη φύση τους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο λήψης μέτρων που επιτρέπουν τη χρήση δημευμένων περιουσιακών στοιχείων, όπου είναι δυνατόν, για τη χρηματοδότηση της αποκατάστασης του περιβάλλοντος ή της αποκατάστασης τυχόν προκληθείσας βλάβης ή για την παροχή αποζημίωσης για την περιβαλλοντική βλάβη, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.
- (50) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν κανόνες σχετικά με τις προθεσμίες παραγραφής που είναι αναγκαίες για την αποτελεσματική καταπολέμηση των περιβαλλοντικών εγκλημάτων, με την επιφύλαξη των εθνικών κανόνων που δεν ορίζουν προθεσμίες παραγραφής για την έρευνα, τη δίωξη και την επιβολή. Κατά γενικό κανόνα, η προθεσμία παραγραφής αρχίζει από το χρονικό σημείο τέλεσης του ποινικού αδικήματος. Ωστόσο, δεδομένου ότι η παρούσα οδηγία θεσπίζει ελάχιστους κανόνες, τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι η προθεσμία παραγραφής ξεκινά αργότερα, δηλαδή από τη στιγμή που εντοπίστηκε το ποινικό αδίκημα, υπό την προϋπόθεση ότι το εν λόγω χρονικό σημείο εντοπισμού καθορίζεται σαφώς σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Δυνάμει της παρούσας οδηγίας, επιτρέπεται στα κράτη μέλη να καθορίζουν συντομότερες προθεσμίες παραγραφής από εκείνες που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία, υπό την προϋπόθεση ότι στα νομικά τους συστήματα είναι δυνατόν να διακόπτονται ή να αναστέλλονται οι εν λόγω συντομότερες προθεσμίες παραγραφής σε περίπτωση πράξεων που μπορούν να προσδιοριστούν σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.
- (51) Δεδομένης, ειδικότερα, της κινητικότητας των δραστών, σε συνδυασμό με το διασυνοριακό χαρακτήρα των ποινικών αδικημάτων που ορίζονται στην παρούσα οδηγία και τη δυνατότητα διεξαγωγής διασυνοριακών ερευνών, τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεμελιώνουν τη δικαιοδοσία τους για την αποτελεσματική καταπολέμηση των εν λόγω εγκλημάτων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεργάζονται με τη Eurojust, ειδικότερα βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1727 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹¹⁾, σε περιπτώσεις όπου ενδέχεται να προκύψουν συγκρούσεις δικαιοδοσίας. Κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να θεμελιώσει δικαιοδοσία για ποινικά αδικήματα που διαπράττονται σε πλοίο ή αεροσκάφος νηολογημένο στο εν λόγω κράτος μέλος ή υπό τη σημαία του, λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά πρότυπα στο πλαίσιο σχετικών διεθνών συμβάσεων. Τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να υποχρεούνται δυνάμει της παρούσας οδηγίας να θεμελιώσουν για πρώτη φορά τέτοια δικαιοδοσία για ποινικά αδικήματα τα οποία, λόγω της φύσης τους, δεν μπορούν να διαπραχθούν επί πλοίου ή αεροσκάφους.
- (52) Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να θεμελιώσουν δικαιοδοσία για ποινικά αδικήματα που ορίζονται στην παρούσα οδηγία όταν η βλάβη, που αποτελεί μέρος των συστατικών στοιχείων του ποινικού αδικήματος, προκλήθηκε στο έδαφός τους. Σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και σε ευθυγράμμιση με την αρχή της εδαφικότητας, ένα κράτος μέλος θα μπορούσε να θεμελιώσει δικαιοδοσία για ποινικά αδικήματα που διαπράττονται εν όλω ή εν μέρει στο έδαφός του.
- (53) Για να διασφαλιστεί η επιτυχής επιβολή του περιβαλλοντικού ποινικού δικαίου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέτουν στις αρμόδιες αρχές αποτελεσματικά ερευνητικά μέσα για τα περιβαλλοντικά ποινικά αδικήματα, όπως είναι εκείνα που διατίθενται δυνάμει του εθνικού τους δικαίου για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων σοβαρών ποινικών αδικημάτων, εάν και στον βαθμό που η χρήση των εν λόγω μέσων είναι κατάλληλη και αναλογική προς τη φύση και τη σοβαρότητα των ποινικών αδικημάτων όπως προβλέπεται στο εθνικό δίκαιο. Τέτοια εργαλεία μπορούν να περιλαμβάνουν παρακολούθηση των επικοινωνιών, μυστική παρακολούθηση, συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρονικής παρακολούθησης, ελεγχόμενες παραδόσεις, παρακολούθηση τραπεζικών λογαριασμών και άλλα μέσα χρηματοοικονομικής έρευνας. Αυτά τα μέσα θα πρέπει να χρησιμοποιούνται σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας και με πλήρη σεβασμό του Χάρτη. Είναι επιτακτικό να γίνεται σεβαστό το δικαίωμα για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
- (54) Τα περιβαλλοντικά ποινικά αδικήματα βλάπτουν τη φύση και την κοινωνία. Τα πρόσωπα που καταγγέλλουν παραβιάσεις του περιβαλλοντικού δικαίου της Ένωσης επιτελούν υπηρεσία δημόσιου συμφέροντος και διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην αποκάλυψη και την πρόληψη τέτοιου είδους παραβιάσεων, και έτσι στη διαφύλαξη του περιβάλλοντος και της ευημερίας της κοινωνίας. Ατομα τα οποία διατηρούν επαφές με έναν οργανισμό στο πλαίσιο των εργασιακών δραστηριοτήτων τους είναι συχνά τα πρώτα που μαθαίνουν για απειλές ή βλάβες στο δημόσιο συμφέρον και το περιβάλλον. Τα πρόσωπα που αναφέρουν παρατυπίες είναι γνωστά ως «πληροφοριοδότες δημόσιου συμφέροντος». Συχνά ο φόβος αντιποιών

⁽¹¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1727 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με τον οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συνεργασία στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης (Eurojust) και την αντικατάσταση και την κατάργηση της απόφασης 2002/187/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 295 της 21.11.2018, σ. 138).

αποθαρρύνει τους δυνητικούς πληροφοριοδότες δημόσιου συμφέροντος από την αναφορά των ανησυχιών ή των υπονοιών τους. Οι εν λόγω αναφέροντες απολαύουν της ισόρροπης και αποτελεσματικής προστασίας δυνάμει της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹²⁾, της οποίας το πεδίο εφαρμογής περιλαμβάνει και τις οδηγίες 2008/99/ΕΚ και 2009/123/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹³⁾. Μετά την αντικατάσταση των οδηγιών 2008/99/ΕΚ και 2009/123/ΕΚ από την παρούσα οδηγία, τα πρόσωπα που αναφέρουν παραβιάσεις του ενωσιακού περιβαλλοντικού δικαίου θα πρέπει, δυνάμει της παρούσας οδηγίας, να εξακολουθήσουν να απολαύουν της εν λόγω προστασίας από τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από αυτήν.

- (55) Πρόσωπα άλλα από εκείνα τα οποία καταγγέλλουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης βάσει της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937 θα μπορούσαν επίσης να διαθέτουν πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με ενδεχόμενα περιβαλλοντικά ποινικά αδικήματα. Θα μπορούσαν να είναι μέλη της κοινότητας που επηρεάζεται ή του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου τα οποία μετέχουν ενεργά στην προστασία του περιβάλλοντος. Στα πρόσωπα αυτά που αναφέρουν περιβαλλοντικά ποινικά αδικήματα, καθώς και στα πρόσωπα που συνεργάζονται για την επιβολή του νόμου ως προς τα αδικήματα αυτά, θα πρέπει να παρέχεται η απαραίτητη στήριξη και αρωγή στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας, ώστε να μην περιέρχονται σε μειονεκτική θέση ως αποτέλεσμα της συνεργασίας τους, αλλά να υποστηρίζονται και να βοηθούνται. Τα αναγκαία μέτρα στήριξης και αρωγής θα πρέπει να είναι διαθέσιμα στα εν λόγω πρόσωπα σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο εθνικό δικαιο δικονομικά δικαιώματά τους και θα πρέπει να περιλαμβάνουν, τουλάχιστον, όλα τα μέτρα στήριξης και αρωγής που διατίθενται στα άτομα που έχουν αντίστοιχα δικονομικά δικαιώματα στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών που αφορούν άλλα ποινικά αδικήματα. Τα πρόσωπα αυτά θα πρέπει επίσης, σύμφωνα με τα δικονομικά δικαιώματά τους στο εθνικό δικαιο, να προστατεύονται από διώξεις για την αναφορά τέτοιου είδους περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων ή τη συνεργασία τους στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας. Το περιεχόμενο των αναγκαίων μέτρων στήριξης και αρωγής δεν θεσπίζεται από την παρούσα οδηγία και θα πρέπει να καθορίζεται από τα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να διαθέτουν τα μέτρα στήριξης και αρωγής σε πρόσωπα που είναι ύποπτα ή κατηγορούμενα στο πλαίσιο των σχετικών ποινικών διαδικασιών.
- (56) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιολογήσουν την ανάγκη να δοθεί η δυνατότητα σε πρόσωπα να αναφέρουν περιβαλλοντικά ποινικά αδικήματα ανώνυμα, όταν η δυνατότητα αυτή δεν υπάρχει ήδη.
- (57) Δεδομένου ότι το περιβάλλον δεν μπορεί να εκπροσωπείται ως θύμα σε ποινικές διαδικασίες, για τους σκοπούς της αποτελεσματικής επιβολής, μέλη του ενδιαφερόμενου κοινού θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να ενεργούν για λογαριασμό του περιβάλλοντος ως δημόσιου αγαθού, σύμφωνα με το εθνικό δικαιο και με την επιφύλαξη των σχετικών διαδικαστικών κανόνων.
- (58) Η παρούσα οδηγία δεν απαιτεί από τα κράτη μέλη να θεσπίζουν νέα δικονομικά δικαιώματα για τα μέλη του ενδιαφερόμενου κοινού. Ωστόσο, όταν τέτοια δικονομικά δικαιώματα για τα μέλη του ενδιαφερόμενου κοινού υφίστανται σε κράτος μέλος σε ισοδύναμες καταστάσεις που αφορούν άλλα ποινικά αδικήματα από εκείνα που προβλέπονται δυνάμει της παρούσας οδηγίας, όπως το δικαίωμα να παρίστανται ως πολιτική αγωγή, τα εν λόγω δικονομικά δικαιώματα θα πρέπει επίσης να παρέχονται στα μέλη του ενδιαφερόμενου κοινού στις διαδικασίες που αφορούν τα περιβαλλοντικά ποινικά αδικήματα που ορίζονται στην παρούσα οδηγία. Τα δικαιώματα των μελών του ενδιαφερόμενου κοινού δεν θίγουν τα δικαιώματα των θυμάτων όπως καθορίζονται στην οδηγία 2012/29/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁴⁾. Οι έννοιες «μέλη του ενδιαφερόμενου κοινού» και «θύματα» θα πρέπει να παραμένουν διακριτές και τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να υποχρεούνται να εφαρμόζουν τα δικαιώματα των θυμάτων στα μέλη του ενδιαφερόμενου κοινού. Η παρούσα οδηγία δεν απαιτεί από τα κράτη μέλη να παρέχουν στα μέλη του ενδιαφερόμενου κοινού τα δικονομικά δικαιώματα στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών που παρέχουν σε άλλες κατηγορίες προσώπων εκτός των μελών του ενδιαφερόμενου κοινού.
- (59) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα, όπως εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης που να απευθύνονται στους σχετικούς συμφεροντούχους, τόσο από το δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα, καθώς και ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα, που στοχεύουν στη μείωση των συνολικών περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων και του κινδύνου περιβαλλοντικού εγκλήματος. Κατά περίπτωση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να δρουν σε συνεργασία με τέτοιους συμφεροντούχους. Στο πλαίσιο αυτό, τα μέτρα που αποσκοπούν στη βελτίωση της πρόληψης περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν την προώθηση συστημάτων συμμόρφωσης και δέουσας επιμέλειας, την ενθάρρυνση των φορέων εκμετάλλευσης να διαθέτουν υπεύθυνους συμμόρφωσης, ώστε να συμβάλλουν στη διασφάλιση της τήρησης του περιβαλλοντικού δικαίου της Ένωσης, και την προώθηση της διαφάνειας προκειμένου να ενισχυθεί η συμμόρφωση με το περιβαλλοντικό ποινικό δικαιο. Επιπλέον, οι επικουρικές κυρώσεις που επιβάλλονται σε νομικά πρόσωπα δυνάμει της παρούσας οδηγίας θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν την υποχρέωση των εταιρειών να εγκαθιστούν

⁽¹²⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2019/1937 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2019, σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης (ΕΕ L 305 της 26.11.2019, σ. 17).

⁽¹³⁾ Οδηγία 2009/123/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, για τροποποίηση της οδηγίας 2005/35/ΕΚ σχετικά με τη ρύπανση από τα πλοία και τη θέσπιση κυρώσεων για παραβάσεις (ΕΕ L 280 της 27.10.2009, σ. 52).

⁽¹⁴⁾ Οδηγία 2012/29/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλασιού 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 315 της 14.11.2012, σ. 57).

συστήματα δέουσας επιμέλειας για την ενίσχυση της συμμόρφωσης με τα περιβαλλοντικά πρότυπα, γεγονός που συμβάλλει επίσης στην πρόληψη περαιτέρω περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να εξετάσουν το ενδεχόμενο δημιουργίας ενός ταμείου για τη στήριξη μέτρων πρόληψης περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων και των καταστροφικών συνεπειών τους.

- (60) Η έλλειψη πόρων και εξουσιών επιβολής των εθνικών αρχών που εντοπίζουν, διερευνούν, διώκουν ή εκδικάζουν περιβαλλοντικά ποινικά αδικήματα δημιουργεί εμπόδια για την αποτελεσματική πρόληψη και καταδίκη αυτών των περιβαλλοντικών εγκλημάτων. Ειδικότερα, η έλλειψη πόρων μπορεί να μην επιτρέπει στις αρχές να λαμβάνουν οποιαδήποτε μέτρα ή να περιορίζει τα μέτρα επιβολής τους, με αποτέλεσμα να δίνεται στους παραβάτες η ευκαιρία να διαφεύγουν την ευθύνη ή να τιμωρούνται με ποινή που δεν αντιστοιχεί στη σοβαρότητα του ποινικού αδικήματος. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να καθοριστούν ελάχιστα κριτήρια σχετικά με τους πόρους και τις εξουσίες επιβολής.
- (61) Η αποτελεσματική λειτουργία της αλυσίδας επιβολής εξαρτάται από μια σειρά εξειδικευμένων δεξιοτήτων. Δεδομένου ότι η πολυπλοκότητα των προκλήσεων που θέτουν τα περιβαλλοντικά ποινικά αδικήματα και η τεχνική φύση των αδικημάτων αυτών απαιτούν διεπιστημονική προσέγγιση, απαιτείται υψηλό επίπεδο νομικών γνώσεων και τεχνικής εμπειρογνομosύνης, οικονομική στήριξη, καθώς και υψηλό επίπεδο κατάρτισης και εξειδίκευσης σε όλες τις σχετικές αρμόδιες αρχές. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν κατάρτιση που αρμόζει στα καθήκοντα των αρμοδίων για τον εντοπισμό, την έρευνα, τη δίωξη ή την εκδίκαση περιβαλλοντικών εγκλημάτων. Κατά περίπτωση, τα κράτη μέλη θα πρέπει, λαμβάνοντας υπόψη τις συνταγματικές παραδόσεις και τη δομή των νομικών συστημάτων τους, καθώς και άλλες περιστάσεις, συμπεριλαμβανομένου του μεγέθους του οικείου κράτους μέλους, να αξιολογούν την ανάγκη αύξησης του επιπέδου εξειδίκευσης των εν λόγω αρχών στον τομέα των περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Όταν το οικείο κράτος μέλος είναι μικρό και περιορισμένο αριθμό αρμοδίων αρχών, η αξιολόγηση θα μπορούσε να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, λόγω του περιορισμένου αυτού αριθμού, η εξειδίκευση δεν είναι δυνατή ή σκόπιμη. Ιδίως, για να μεγιστοποιηθεί ο επαγγελματισμός και η αποτελεσματικότητα της αλυσίδας επιβολής, τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να εξετάζουν το ενδεχόμενο ορισμού εξειδικευμένων μονάδων έρευνας, εισαγγελιών και δικαστών για την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών ποινικών υποθέσεων. Στα γενικά ποινικά δικαστήρια θα μπορούσαν να προβλεφθούν εξειδικευμένα τμήματα δικαστών. Σε όλες τις αρμόδιες αρχές επιβολής θα πρέπει να διατίθεται τεχνική εμπειρογνομosύνη.
- (62) Για να διασφαλιστεί ένα αποτελεσματικό, ολοκληρωμένο και συνεκτικό σύστημα επιβολής που περιλαμβάνει διοικητικά, αστικά και ποινικά νομικά μέτρα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να οργανώσουν την εσωτερική συνεργασία και επικοινωνία μεταξύ όλων των αρμοδίων αρχών τους που εμπλέκονται στη διοικητική και ποινική επιβολή, συμπεριλαμβανομένων όλων των αρχών που ασκούν προληπτικά, κυρωτικά και αποκαταστατικά καθήκοντα.
- (63) Σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες, τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να συνεργάζονται μεταξύ τους μέσω των οργανισμών της Ένωσης, ιδίως της Eurojust και της Ευρωπόλ, καθώς και με όργανα της Ένωσης, όπως η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης, στους αντίστοιχους τομείς αρμοδιοτήτων τους. Με την επιφύλαξη των κανόνων για τη διασυνοριακή συνεργασία και την αμοιβαία δικαστική συνδρομή σε ποινικές υποθέσεις, θα πρέπει να προβλεφθεί η εν λόγω συνεργασία για τη διασφάλιση αποτελεσματικής δράσης κατά των ποινικών αδικημάτων που ορίζονται στην παρούσα οδηγία και περιλαμβάνουν την τεχνική και επιχειρησιακή συνδρομή που παρέχεται, κατά περίπτωση, από τη Eurojust στις εθνικές αρμόδιες αρχές, εφόσον οι εν λόγω αρχές τη χρειάζονται για να συντονίσουν τις έρευνές τους. Η Επιτροπή θα μπορούσε, κατά περίπτωση, να παρέχει συνδρομή. Η συνδρομή αυτή δεν θα πρέπει να συνεπάγεται τη συμμετοχή της Επιτροπής στις διαδικασίες έρευνας ή δίωξης μεμονωμένων ποινικών υποθέσεων που διεξάγονται από τις εθνικές αρμόδιες αρχές και δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι περιλαμβάνει οικονομική στήριξη ή οποιαδήποτε άλλη δημοσιονομική δέσμευση από την Επιτροπή.
- (64) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι πληροφορίες σχετικά με πρόσωπα που έχουν καταδικαστεί για τα ποινικά αδικήματα που ορίζονται στην παρούσα οδηγία ανταλλάσσονται μεταξύ των εθνικών αρμοδίων αρχών σύμφωνα με την απόφαση-πλαίσιο 2009/315/ΔΕΥ του Συμβουλίου ⁽¹⁵⁾.
- (65) Για να διασφαλιστεί συνεκτική προσέγγιση για την καταπολέμηση των περιβαλλοντικών εγκλημάτων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν, να δημοσιεύσουν, να εφαρμόσουν και να επανεξετάζουν περιοδικά εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση των περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων, στην οποία θα καθορίζονται στόχοι, προτεραιότητες και τα αντίστοιχα μέτρα και πόροι που απαιτούνται. Η εν λόγω εθνική στρατηγική θα πρέπει να καλύπτει, ιδίως, τους στόχους και τις προτεραιότητες της εθνικής πολιτικής στον τομέα των περιβαλλοντικών εγκλημάτων, τις μεθόδους συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ των αρμοδίων αρχών, τις διαδικασίες και τους μηχανισμούς για την τακτική παρακολούθηση και αξιολόγηση των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων, καθώς και τη συνδρομή σε ευρωπαϊκά δίκτυα που ασχολούνται με θέματα που σχετίζονται άμεσα με την καταπολέμηση περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων και συναφών παραβιάσεων. Τα κράτη

⁽¹⁵⁾ Απόφαση-πλαίσιο 2009/315/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, σχετικά με τη διοργάνωση και το περιεχόμενο της ανταλλαγής πληροφοριών που προέρχονται από το ποινικό μητρώο μεταξύ των κρατών μελών (ΕΕ L 93 της 7.4.2009, σ. 23).

μέλη θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να καθορίζουν την κατάλληλη μορφή μιας τέτοιας στρατηγικής, η οποία θα μπορούσε να λαμβάνει υπόψη τις συνταγματικές παραδόσεις τους όσον αφορά τη διάκριση εξουσιών και αρμοδιοτήτων, και να είναι είτε τομεακή είτε μέρος ενός ευρύτερου στρατηγικού εγγράφου. Ανεξάρτητα από το αν τα κράτη μέλη θεσπίζουν μία ή περισσότερες στρατηγικές, το συνολικό περιεχόμενό τους θα πρέπει να καλύπτει την επικράτεια ολόκληρου του κράτους μέλους.

- (66) Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων που ορίζονται στην παρούσα οδηγία, είναι απαραίτητο οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών να συλλέγουν ακριβή, συνεπή και συγκρίσιμα στατιστικά δεδομένα σχετικά με αυτά τα αδικήματα. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι υπάρχει κατάλληλο σύστημα καταγραφής, παραγωγής και διαβίβασης των υφιστάμενων στατιστικών δεδομένων για τα αδικήματα που ορίζονται στην παρούσα οδηγία. Τα στατιστικά αυτά δεδομένα θα πρέπει να χρησιμοποιούνται από τα κράτη μέλη για να εξυπηρετούν τον στρατηγικό και επιχειρησιακό σχεδιασμό των δραστηριοτήτων επιβολής, για την ανάλυση της κλίμακας και των τάσεων των περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων, καθώς και για την πληροφόρηση των πολιτών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαβιβάζουν στην Επιτροπή σχετικά στατιστικά δεδομένα για τις διαδικασίες περιβαλλοντικού εγκλήματος, τα οποία εξάγονται από δεδομένα που υπάρχουν ήδη σε κεντρικό ή αποκεντρωμένο επίπεδο εντός όλου του κράτους μέλους. Η Επιτροπή θα πρέπει να αξιολογεί και να δημοσιεύει τακτικά έκθεση με τα αποτελέσματα της αξιολόγησής της με βάση τα στατιστικά δεδομένα που διαβιβάζουν τα κράτη μέλη.
- (67) Τα στατιστικά δεδομένα που διαβιβάζονται βάσει της παρούσας οδηγίας για τα περιβαλλοντικά ποινικά αδικήματα θα πρέπει να είναι συγκρίσιμα μεταξύ των κρατών μελών και να εξάγονται βάσει κοινών ελάχιστων προτύπων. Προκειμένου να διασφαλιστούν ενιαίες προϋποθέσεις για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, θα πρέπει να ανατεθούν στην Επιτροπή εκτελεστικές αρμοδιότητες για τον καθορισμό του τυποποιημένου μορφοτύπου για τη διαβίβαση στατιστικών δεδομένων. Οι εν λόγω αρμοδιότητες θα πρέπει να ασκούνται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁶⁾.
- (68) Ο τυποποιημένος μορφότυπος για τη διαβίβαση στην Επιτροπή στατιστικών δεδομένων σχετικά με τα είδη και τα επίπεδα των κυρώσεων, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών για τις σχετικές κατηγορίες αδικημάτων, σύμφωνα με την παρούσα οδηγία θα πρέπει να καθοριστεί σύμφωνα με τη διαδικασία επιτροπής που προβλέπεται στην παρούσα οδηγία.
- (69) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 και το άρθρο 4α παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου αριθ. 21 για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, το οποίο προσαρτάται στη ΣΕΕ και στη ΣΛΕΕ, και με την επιφύλαξη του άρθρου 4 του εν λόγω πρωτοκόλλου, η Ιρλανδία δεν συμμετέχει στην έκδοση της παρούσας οδηγίας και δεν δεσμεύεται από αυτήν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της.
- (70) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 22 για τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στη ΣΕΕ και στη ΣΛΕΕ, η Δανία δεν συμμετέχει στην έκδοση της παρούσας οδηγίας και δεν δεσμεύεται από αυτήν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της.
- (71) Η παρούσα οδηγία επιδιώκει να τροποποιήσει και να επεκτείνει τις διατάξεις της οδηγίας 2008/99/ΕΚ. Δεδομένου ότι οι τροποποιήσεις που πρέπει να επέλθουν είναι σημαντικές ως προς τον αριθμό και τη φύση τους, θα πρέπει, για περισσότερη σαφήνεια, να αντικατασταθεί η οδηγία 2008/99/ΕΚ στο σύνολό της έναντι των κρατών μελών που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία.
- (72) Η οδηγία 2005/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁷⁾ συμπληρώθηκε από την οδηγία 2009/123/ΕΚ με διατάξεις σχετικά με ποινικά αδικήματα και κυρώσεις για απορρίψεις ρυπογόνων ουσιών από πλοία. Τα εν λόγω αδικήματα και κυρώσεις θα πρέπει να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας. Ως εκ τούτου, για τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία, η οδηγία 2009/123/ΕΚ θα πρέπει να αντικατασταθεί. Η αντικατάσταση αυτή δεν θα πρέπει να θίγει τις υποχρεώσεις των εν λόγω κρατών μελών όσον αφορά τις προθεσμίες μεταφοράς της εν λόγω οδηγίας στο εθνικό δίκαιο. Αντιστοίχως, όσον αφορά τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία, οι παραπομπές στις διατάξεις της οδηγίας 2005/35/ΕΚ που προστέθηκαν ή αντικαταστάθηκαν από την οδηγία 2009/123/ΕΚ θα πρέπει να νοούνται ως παραπομπές στην παρούσα οδηγία. Τα κράτη μέλη που δεν δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία θα πρέπει να εξακολουθούν να δεσμεύονται από την οδηγία 2005/35/ΕΚ όπως έχει τροποποιηθεί από την οδηγία 2009/123/ΕΚ.

⁽¹⁶⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για τη θέσπιση κανόνων και γενικών αρχών σχετικά με τους τρόπους ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή (ΕΕ L 55 της 28.2.2011, σ. 13).

⁽¹⁷⁾ Οδηγία 2005/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Σεπτεμβρίου 2005, σχετικά με τη ρύπανση από τα πλοία και τη θέσπιση κυρώσεων, περιλαμβανομένων των ποινικών κυρώσεων, για αδικήματα ρύπανσης (ΕΕ L 255 της 30.9.2005, σ. 11).

- (73) Δεδομένου ότι οι στόχοι της παρούσας οδηγίας, δηλαδή η διατύπωση κοινών ορισμών των περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων και η διαθεσιμότητα αποτελεσματικών, αποτρεπτικών και αναλογικών ποινικών κυρώσεων για σοβαρά αδικήματα, δεν μπορούν να επιτευχθούν ικανοποιητικά από τα κράτη μέλη, μπορούν όμως, εξαιτίας, μεταξύ άλλων, της διασυννοριακής βλάβης που μπορεί να προκληθεί στο περιβάλλον από τη σχετική παράνομη συμπεριφορά και εξαιτίας της κλίμακας και των επιπτώσεων της αντιμετώπισης που απαιτείται, να επιτευχθούν καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης, η Ένωση δύναται να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας του άρθρου 5 ΣΕΕ. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως διατυπώνεται στο ίδιο άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων αυτών.
- (74) Οι υποχρεώσεις βάσει της παρούσας οδηγίας δεν θίγουν το ενωσιακό δίκαιο σχετικά με τα δικονομικά δικαιώματα στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών και τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν τον πλήρη σεβασμό των δικονομικών δικαιωμάτων των υπόπτων ή των κατηγορουμένων στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών.
- (75) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως από τον Χάρτη, όπως η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η ελευθερία της έκφρασης και της ενημέρωσης, η επιχειρηματική ελευθερία, το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου, το τεκμήριο αθωότητας και το δικαίωμα υπεράσπισης, οι αρχές της νομιμότητας και της αναλογικότητας αξιοποιώνων πράξεων και ποινών και το δικαίωμα του προσώπου να μη δικάζεται ή να μην τιμωρείται ποινικά δύο φορές για την ίδια αξιόποινη πράξη. Η παρούσα οδηγία αποσκοπεί στην εξασφάλιση του πλήρους σεβασμού των ως άνω δικαιωμάτων και αρχών και θα πρέπει να εφαρμόζεται αναλόγως,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Αντικείμενο

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικούς με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων ώστε να προστατεύεται αποτελεσματικότερα το περιβάλλον, καθώς και με μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση περιβαλλοντικών εγκλημάτων και την αποτελεσματική επιβολή του περιβαλλοντικού δικαίου της Ένωσης.

Άρθρο 2

Ορισμοί

1. Οι όροι που χρησιμοποιούνται στην παρούσα οδηγία για τους σκοπούς του ορισμού των συμπεριφορών που απαριθμούνται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 ερμηνεύονται, κατά περίπτωση, σύμφωνα με τους ορισμούς που παρέχονται στο δίκαιο της Ένωσης όπως αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο α).
2. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:
 - α) «νομικό πρόσωπο»: κάθε νομική οντότητα που έχει το καθεστώς αυτό βάσει του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου, πλην κρατών ή δημοσίων φορέων κατά την άσκηση της κρατικής εξουσίας καθώς και διεθνών οργανισμών δημοσίου δικαίου·
 - β) «οικότοπος εντός προστατευόμενης περιοχής»: κάθε οικότοπος ειδών για τον οποίο μια περιοχή έχει χαρακτηριστεί ζώνη ειδικής προστασίας δυνάμει του άρθρου 4 παράγραφος 1 ή 2 της οδηγίας 2009/147/ΕΚ, ή κάθε φυσικός οικότοπος ή οικότοπος ειδών για τον οποίο μια περιοχή έχει οριστεί ως ειδική ζώνη διατήρησης σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 4 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ ή για τον οποίο ένας τόπος περιλαμβάνεται στον κατάλογο των τόπων κοινοτικής σημασίας σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ·
 - γ) «οικοσύστημα»: δυναμικό σύμπλεγμα κοινοτήτων φυτών, ζώων, μυκήτων και μικροοργανισμών και του αβιοτικού περιβάλλοντός τους, που αλληλοεπηρεάζονται ως μία λειτουργική μονάδα, το οποίο περιλαμβάνει τύπους οικοτόπων, οικοτόπους ειδών και πληθυσμούς ειδών

Άρθρο 3

Ποινικά αδικήματα

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι συμπεριφορές που απαριθμούνται στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου, όταν διαπράττονται εκ προθέσεως, και οι συμπεριφορές που αναφέρονται στην παράγραφο 4 του παρόντος άρθρου, όταν διαπράττονται με τουλάχιστον βαριά αμέλεια, συνιστούν ποινικό αδίκημα όταν οι συμπεριφορές αυτές είναι παράνομες.

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, μια συμπεριφορά είναι παράνομη όταν παραβιάζει:

- α) το δίκαιο της Ένωσης που συμβάλλει στην επιδίωξη ενός από τους στόχους της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 191 παράγραφος 1 ΣΛΕΕ· ή
- β) εθνική νομοθετική, κανονιστική ή διοικητική διάταξη κράτους μέλους, ή απόφαση που λαμβάνει αρμόδια αρχή κράτους μέλους, που θέτει σε εφαρμογή τον ενωσιακό κανόνα δικαίου στον οποίο αναφέρεται το στοιχείο α).

Τέτοια συμπεριφορά είναι παράνομη ακόμη και όταν τελείται με έγκριση που εξέδωσε αρμόδια αρχή κράτους μέλους εάν η έγκριση αυτή ελήφθη δόλια, ή με διαφθορά, εκβίαση ή εξαναγκασμό, ή όταν η έγκριση παραβιάζει προδήλως σχετικές ουσιαστικές νομικές απαιτήσεις.

2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η ακόλουθη συμπεριφορά συνιστά ποινικό αδίκημα όταν είναι παράνομη και εσκεμμένη:

- α) η απόρριψη, εκπομπή ή εισαγωγή ποσότητας υλικών ή ουσιών, ενέργειας ή ιοντίζουσας ακτινοβολίας στον αέρα, το έδαφος ή το νερό που προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει τον θάνατο ή σοβαρές σωματικές βλάβες σε πρόσωπα ή ουσιαστικές βλάβες στην ποιότητα του αέρα, του εδάφους ή του νερού ή ουσιαστικές βλάβες σε οικοσύστημα, ζώα ή φυτά·
- β) η διάθεση στην αγορά, κατά παράβαση απαγόρευσης ή άλλης απαίτησης που αποσκοπεί στην προστασία του περιβάλλοντος, προϊόντος η χρήση του οποίου σε μεγαλύτερη κλίμακα, δηλαδή η χρήση του προϊόντος από διάφορους χρήστες, ανεξαρτήτως του αριθμού τους, έχει ως αποτέλεσμα την απόρριψη, εκπομπή ή εισαγωγή ποσότητας υλικών ή ουσιών, ενέργειας ή ιοντίζουσας ακτινοβολίας στον αέρα, το έδαφος ή το νερό και προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει τον θάνατο ή σοβαρές σωματικές βλάβες σε πρόσωπα ή ουσιαστικές βλάβες στην ποιότητα του αέρα, του εδάφους ή του νερού, ή ουσιαστικές βλάβες σε οικοσύστημα, ζώα ή φυτά·
- γ) η παραγωγή, η διάθεση ή η διαθεσιμότητα στην αγορά, η εξαγωγή ή η χρήση ουσιών, είτε υπό καθαρή μορφή είτε σε μείγματα ή σε αντικείμενα, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσής τους σε αντικείμενα, όταν η συμπεριφορά αυτή προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει τον θάνατο ή σοβαρές σωματικές βλάβες σε πρόσωπα, ουσιαστικές βλάβες στην ποιότητα του αέρα, του εδάφους ή του νερού, ή ουσιαστικές βλάβες σε οικοσύστημα, ζώα ή φυτά και:
 - i) περιορίζεται βάσει του τίτλου VIII και του παραρτήματος XVII του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁸⁾·
 - ii) απαγορεύεται βάσει του τίτλου VII του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006·
 - iii) δεν συμμορφώνεται με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁹⁾·
 - iv) δεν συμμορφώνεται με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 528/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁰⁾·
 - v) δεν συμμορφώνεται με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²¹⁾· ή

⁽¹⁸⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH) και για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων καθώς και για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/45/ΕΚ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1488/94 της Επιτροπής καθώς και της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ του Συμβουλίου και των οδηγιών της Επιτροπής 91/155/ΕΟΚ, 93/67/ΕΟΚ, 93/105/ΕΚ και 2000/21/ΕΚ (ΕΕ L 396 της 30.12.2006, σ. 1).

⁽¹⁹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με τη διάθεση φυτοπροστατευτικών προϊόντων στην αγορά και την κατάργηση των οδηγιών 79/117/ΕΟΚ και 91/414/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 309 της 24.11.2009, σ. 1).

⁽²⁰⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 528/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2012, σχετικά με τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση βιοκτόνων (ΕΕ L 167 της 27.6.2012, σ. 1).

⁽²¹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων, την τροποποίηση και την κατάργηση των οδηγιών 67/548/ΕΟΚ και 1999/45/ΕΚ και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 (ΕΕ L 353 της 31.12.2008, σ. 1).

- vi) απαγορεύεται βάσει του παραρτήματος I του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1021 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²²⁾.
- δ) η παραγωγή, χρήση, αποθήκευση, εισαγωγή ή εξαγωγή υδραργύρου, ενώσεων υδραργύρου, μειγμάτων υδραργύρου και προϊόντων με προσθήκη υδραργύρου, όταν η εν λόγω συμπεριφορά δεν τηρεί τις απαιτήσεις που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2017/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²³⁾ και προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει θάνατο ή σοβαρές σωματικές βλάβες σε πρόσωπα ή ουσιαστικές βλάβες στην ποιότητα του αέρα, του εδάφους ή του νερού, ή ουσιαστικές βλάβες σε οικοσύστημα, ζώα ή φυτά·
- ε) η εκτέλεση έργων κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 2 στοιχείο α), όπως αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁴⁾, όταν η εν λόγω συμπεριφορά πραγματοποιείται χωρίς χορήγηση αδειας και προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει ουσιαστικές βλάβες στην ποιότητα του αέρα ή του εδάφους ή την ποιότητα ή κατάσταση του νερού, ή ουσιαστικές βλάβες σε οικοσύστημα, ζώα ή φυτά·
- στ) η συλλογή, μεταφορά ή διαχείριση αποβλήτων, η επιχειρησιακή εποπτεία των πράξεων αυτών και η επακόλουθη συντήρηση των εγκαταστάσεων διάθεσης, συμπεριλαμβανομένων δράσεων που εκτελούνται από εμπόρους ή μεσίτες, όταν η εν λόγω συμπεριφορά:
- i) αφορά επικίνδυνα απόβλητα όπως ορίζονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁵⁾ και αφορά μη αμελητέα ποσότητα των εν λόγω αποβλήτων· ή
- ii) αφορά άλλα απόβλητα από αυτά που αναφέρονται στο σημείο i) και προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει τον θάνατο ή σοβαρές σωματικές βλάβες σε πρόσωπα, ή ουσιαστικές βλάβες στην ποιότητα του αέρα, του εδάφους ή του νερού, ή ουσιαστικές βλάβες σε οικοσύστημα, ζώα ή φυτά·
- ζ) η μεταφορά αποβλήτων, κατά την έννοια του άρθρου 2 σημείο 26) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1157 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁶⁾, όταν η εν λόγω συμπεριφορά αφορά μη αμελητέα ποσότητα, ανεξάρτητα από το εάν εκτελείται ως ενιαία μεταφορά ή ως πολλαπλές μεταφορές που φαίνονται αλληλένδετες·
- η) η ανακύκλωση πλοίων που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1257/2013, όταν η εν λόγω συμπεριφορά δεν συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 6 παράγραφος 2 στοιχείο α) του εν λόγω κανονισμού·
- θ) η απόρριψη ρυπογόνων ουσιών από πλοία που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 της οδηγίας 2005/35/ΕΚ σε οποιαδήποτε από τις περιοχές που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 της εν λόγω οδηγίας, εκτός εάν η απόρριψη αυτή από πλοία πληροί τις προϋποθέσεις των εξαιρέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 5 της εν λόγω οδηγίας, η οποία προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει υποβάθμιση της ποιότητας του νερού ή βλάβη στο θαλάσσιο περιβάλλον·

⁽²²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1021 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για τους έμμενους οργανικούς ρύπους (ΕΕ L 169 της 25.6.2019, σ. 45).

⁽²³⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 2017, για τον υδράργυρο και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1102/2008 (ΕΕ L 137 της 24.5.2017, σ. 1).

⁽²⁴⁾ Οδηγία 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημόσιων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (ΕΕ L 26 της 28.1.2012, σ. 1).

⁽²⁵⁾ Οδηγία 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών (ΕΕ L 312 της 22.11.2008, σ. 3).

⁽²⁶⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1157 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Απριλίου 2024, για τις μεταφορές αποβλήτων και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1257/2013 και (ΕΕ) 2020/1056 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 (ΕΕ L, 2024/1157, 30.4.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1157/oj>).

- ι) η λειτουργία ή η παύση λειτουργίας εγκατάστασης στην οποία εκτελούνται επικίνδυνες δραστηριότητες ή στην οποία αποθηκεύονται ή χρησιμοποιούνται επικίνδυνες ουσίες ή μείγματα, όταν η εν λόγω συμπεριφορά και η εν λόγω επικίνδυνη δραστηριότητα, ουσία ή μείγμα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2012/18/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁷⁾ ή της οδηγίας 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁸⁾ και όταν αυτή η συμπεριφορά προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει τον θάνατο ή σοβαρές σωματικές βλάβες σε πρόσωπα, ή ουσιαστικές βλάβες στην ποιότητα του αέρα, του εδάφους, του νερού, ή ουσιαστικές βλάβες σε οικοσύστημα, ζώα ή φυτά·
- ια) η κατασκευή, η λειτουργία και η αποσυρμολόγηση εγκατάστασης, όταν η εν λόγω συμπεριφορά και η εν λόγω εγκατάσταση εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2013/30/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁹⁾ και αυτή η συμπεριφορά προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει τον θάνατο ή σοβαρές σωματικές βλάβες σε πρόσωπα ή ουσιαστικές βλάβες στην ποιότητα του αέρα, του εδάφους ή του νερού, ή ουσιαστικές βλάβες σε οικοσύστημα, ζώα ή φυτά·
- ιβ) η κατασκευή, η παραγωγή, η επεξεργασία, ο χειρισμός, η χρήση, η κατοχή, η αποθήκευση, η μεταφορά, η εισαγωγή, η εξαγωγή ή η διάθεση ραδιενεργών υλικών ή ραδιενεργών ουσιών, όταν η εν λόγω συμπεριφορά και τα εν λόγω υλικά ή ουσίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών 2013/59/Ευρατόμ ⁽³⁰⁾, 2014/87/Ευρατόμ ⁽³¹⁾ ή 2013/51/Ευρατόμ του Συμβουλίου ⁽³²⁾ και η εν λόγω συμπεριφορά προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει τον θάνατο ή σοβαρές σωματικές βλάβες σε πρόσωπα, ή ουσιαστικές βλάβες στην ποιότητα του αέρα, του εδάφους, ή του νερού, ή ουσιαστικές βλάβες σε οικοσύστημα, ζώα ή φυτά·
- ιγ) η άντληση επιφανειακών ή υπόγειων υδάτων κατά την έννοια της οδηγίας 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³³⁾, όταν η εν λόγω συμπεριφορά προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει ουσιαστικές βλάβες στην οικολογική κατάσταση ή στο οικολογικό δυναμικό των επιφανειακών υδάτινων σωμάτων ή στην ποσοτική κατάσταση των υπόγειων υδάτινων σωμάτων·
- ιδ) η θανάτωση, ο αφανισμός, η σύλληψη, η κατοχή, η πώληση ή η προσφορά προς πώληση δειγματος ή δειγμάτων ειδών άγριας πανίδας ή χλωρίδας που απαριθμούνται στο παράρτημα IV, ή στο παράρτημα V, όταν τα είδη στο εν λόγω παράρτημα υπόκεινται στα ίδια μέτρα με τα θεσπιζόμενα για είδη στο παράρτημα IV, της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου ⁽³⁴⁾ και του δειγματος ή δειγμάτων των ειδών που αναφέρονται στο άρθρο 1 της οδηγίας 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁵⁾, εκτός εάν η εν λόγω συμπεριφορά αφορά αμελητέα ποσότητα αυτών των δειγμάτων·
- ιε) η εμπορία δειγματος ή δειγμάτων, ή μερών ή προϊόντων που λαμβάνονται από αυτά, ειδών άγριας πανίδας ή χλωρίδας, που απαριθμούνται στα παραρτήματα Α και Β του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 338/97 του Συμβουλίου ⁽³⁶⁾ και η εισαγωγή δειγματος ή δειγμάτων, ή μερών ή προϊόντων που λαμβάνονται από αυτά, των εν λόγω ειδών που απαριθμούνται στο παράρτημα Γ του εν λόγω κανονισμού, εκτός εάν η συμπεριφορά αυτή αφορά αμελητέα ποσότητα αυτών των δειγμάτων·

⁽²⁷⁾ Οδηγία 2012/18/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες και για την τροποποίηση και στη συνέχεια την κατάργηση της οδηγίας 96/82/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 197 της 24.7.2012, σ. 1).

⁽²⁸⁾ Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) (ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17).

⁽²⁹⁾ Οδηγία 2013/30/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 2013, για την ασφάλεια των υπεράκτιων εργασιών πετρελαίου και φυσικού αερίου και την τροποποίηση της οδηγίας 2004/35/ΕΚ (ΕΕ L 178 της 28.6.2013, σ. 66).

⁽³⁰⁾ Οδηγία 2013/59/Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 5ης Δεκεμβρίου 2013, για τον καθορισμό βασικών προτύπων ασφαλείας για την προστασία από τους κινδύνους που προκύπτουν από ιοντίζουσες ακτινοβολίες και την κατάργηση των οδηγιών 89/618/Ευρατόμ, 90/641/Ευρατόμ, 96/29/Ευρατόμ, 97/43/Ευρατόμ και 2003/122/Ευρατόμ (ΕΕ L 13 της 17.1.2014, σ. 1).

⁽³¹⁾ Οδηγία 2014/87/Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 8ης Ιουλίου 2014, για τροποποίηση της οδηγίας 2009/71/Ευρατόμ περί θεοπίσεως κοινοτικού πλαισίου για την πυρηνική ασφάλεια πυρηνικών εγκαταστάσεων (ΕΕ L 219 της 25.7.2014, σ. 42).

⁽³²⁾ Οδηγία 2013/51/Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2013, περί θεοπίσεως απαιτήσεων προστασίας της υγείας του πληθυσμού από ραδιενεργές ουσίες που περιέχονται στο νερό ανθρώπινης κατανάλωσης (ΕΕ L 296 της 7.11.2013, σ. 12).

⁽³³⁾ Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1).

⁽³⁴⁾ Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206 της 22.7.1992, σ. 7).

⁽³⁵⁾ Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών (ΕΕ L 20 της 26.1.2010, σ. 7).

⁽³⁶⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 338/97 του Συμβουλίου, της 9ης Δεκεμβρίου 1996, για την προστασία των ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας με τον έλεγχο του εμπορίου τους (ΕΕ L 61 της 3.3.1997, σ. 1).

- ιστ) τη διάθεση ή τη διαθεσιμότητα στην αγορά της Ένωσης ή την εξαγωγή από την αγορά της Ένωσης σχετικών βασικών ή παράγωγων προϊόντων κατά παράβαση της απαγόρευσης που ορίζεται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2023/1115, εκτός εάν η συμπεριφορά αυτή αφορά αμελητέα ποσότητα·
- ιζ) κάθε συμπεριφορά που προκαλεί την υποβάθμιση οικοτόπου εντός προστατευόμενης περιοχής ή την παρενόχληση ζωικών ειδών που απαριθμούνται στο παράρτημα II στοιχείο α) της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ εντός προστατευόμενης περιοχής, κατά την έννοια του άρθρου 6 παράγραφος 2 της εν λόγω οδηγίας, όταν η εν λόγω υποβάθμιση ή παρενόχληση είναι σημαντική·
- ιη) η εισαγωγή στο έδαφος της Ένωσης, η διάθεση στην αγορά, η διατήρηση, η αναπαραγωγή, η μεταφορά, η χρήση, η ανταλλαγή, η άδεια αναπαραγωγής, ανάπτυξης ή καλλιέργειας, η απελευθέρωση στο περιβάλλον ή η εξάπλωση χωροκατακτητικών ξένων ειδών ενωσιακού ενδιαφέροντος, όταν η εν λόγω συμπεριφορά παραβιάζει:
- i) περιορισμούς που καθορίζονται στο άρθρο 7 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁷⁾ και προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει τον θάνατο ή σοβαρές σωματικές βλάβες σε πρόσωπα, ή ουσιαστικές βλάβες στην ποιότητα του αέρα, του εδάφους ή του νερού, ή ουσιαστικές βλάβες σε οικοσύστημα, ζώα ή φυτά· ή
- ii) όρο άδειας που εκδίδεται δυνάμει του άρθρου 8 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 ή έγκρισης που χορηγείται βάσει του άρθρου 9 του εν λόγω κανονισμού και προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει τον θάνατο ή σοβαρές σωματικές βλάβες σε πρόσωπα, ή ουσιαστικές βλάβες στην ποιότητα του αέρα, του εδάφους ή του νερού, ή ουσιαστικές βλάβες σε οικοσύστημα, ζώα ή φυτά·
- ιδ) η παραγωγή, διάθεση στην αγορά, εισαγωγή, εξαγωγή, χρήση ή έκλυση ουσιών που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος, είτε αυτοτελώς είτε ως μείγματα, όπως αναφέρονται στο άρθρο 2 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/590 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁸⁾, ή η παραγωγή, διάθεση στην αγορά, εισαγωγή, εξαγωγή ή χρήση προϊόντων και εξοπλισμού, και τμημάτων τους, που περιέχουν ουσίες που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος ή των οποίων η λειτουργία εξαρτάται από αυτές τις ουσίες όπως αναφέρονται στο άρθρο 2 στοιχείο β) του εν λόγω κανονισμού·
- κ) η παραγωγή, διάθεση στην αγορά, εισαγωγή, εξαγωγή, χρήση ή έκλυση φθοριούχων αερίων του θερμοκηπίου, είτε αυτοτελώς είτε ως μείγματα, όπως αναφέρονται στο άρθρο 2 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/573 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁹⁾ ή η παραγωγή, διάθεση στην αγορά, εισαγωγή, εξαγωγή ή χρήση προϊόντων και εξοπλισμού, και τμημάτων τους, που περιέχουν φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου ή των οποίων η λειτουργία εξαρτάται από τα αέρια αυτά, όπως αναφέρονται στο άρθρο 2 στοιχείο β) του εν λόγω κανονισμού, ή η θέση σε λειτουργία των εν λόγω προϊόντων και εξοπλισμού.

3. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι ποινικά αδικήματα που συνδέονται με τις συμπεριφορές που απαριθμούνται στην παράγραφο 2 συνιστούν διακεκριμένα ποινικά αδικήματα, εάν οι εν λόγω συμπεριφορές προκαλούν:

- α) καταστροφή ή εκτεταμένες και ουσιαστικές βλάβες, που είναι είτε μη αναστρέψιμες είτε μακροχρόνιες, σε οικοσύστημα σημαντικού μεγέθους ή περιβαλλοντικής αξίας, ή σε οικοτόπο εντός προστατευόμενης περιοχής, ή
- β) εκτεταμένη και ουσιαστική βλάβη, η οποία είναι είτε μη αναστρέψιμη είτε μακροχρόνια, στην ποιότητα του αέρα, του εδάφους ή του νερού.

4. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η συμπεριφορά που αναφέρεται στην παράγραφο 2 στοιχεία α) έως δ), στην παράγραφο 2 στοιχεία στ) και ζ), στοιχεία θ) έως ιζ), στην παράγραφο 2 στοιχείο ιη) σημείο ii) και στην παράγραφο 2 στοιχεία ιδ) και κ) συνιστά ποινικό αδίκημα όταν είναι παράνομη και οφείλεται τουλάχιστον σε βαριά αμέλεια.

⁽³⁷⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2014, για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών (ΕΕ L 317 της 4.11.2014, σ. 35).

⁽³⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/590 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Φεβρουαρίου 2024, για τις ουσίες που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1005/2009 (ΕΕ L, 2024/590, 20.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/590/oj>).

⁽³⁹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2024/573 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Φεβρουαρίου 2024, για τα φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου, την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 517/2014 (ΕΕ L, 2024/573, 20.2.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/573/oj>).

5. Εκτός από τα ποινικά αδικήματα που σχετίζονται με τις συμπεριφορές που απαριθμούνται στην παράγραφο 2, τα κράτη μέλη μπορούν, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο, να προβλέπουν πρόσθετα ποινικά αδικήματα με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος.

6. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον η βλάβη ή η ενδεχόμενη βλάβη είναι ουσιαστική, σχετικά με συμπεριφορά που αναφέρεται στην παράγραφο 2 στοιχεία α) έως ε), στην παράγραφο 2 στοιχείο στ) σημείο ii), στην παράγραφο 2 στοιχεία ι) έως ιγ) και στην παράγραφο 2 στοιχείο ιη), ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα στοιχεία λαμβάνονται υπόψη, κατά περίπτωση:

α) η αρχική κατάσταση του περιβάλλοντος που επηρεάζεται·

β) το κατά πόσον η βλάβη είναι μακροχρόνια, μεσοπρόθεσμη ή βραχυπρόθεσμη·

γ) η έκταση της βλάβης·

δ) η αναστρεψιμότητα της βλάβης.

7. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον μία συμπεριφορά που αναφέρεται στην παράγραφο 2 στοιχεία α) έως ε), στην παράγραφο 2 στοιχείο στ) σημείο ii), στην παράγραφο 2 στοιχεία θ) έως ιγ) και στην παράγραφο 2 στοιχείο ιη) ενδέχεται να προκαλέσει βλάβες στην ποιότητα του αέρα, του εδάφους ή την ποιότητα ή κατάσταση του νερού, ή σε οικοσύστημα, ζώα ή φυτά, λαμβάνεται υπόψη ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα στοιχεία, κατά περίπτωση:

α) η συμπεριφορά σχετίζεται με δραστηριότητα που θεωρείται ριψοκίνδυνη ή επικίνδυνη για το περιβάλλον ή την ανθρώπινη υγεία και απαιτεί έγκριση η οποία δεν ελήφθη ή δεν τηρήθηκε·

β) ο βαθμός υπέρβασης ενός ρυθμιστικού ορίου, μιας τιμής, ή άλλης υποχρεωτικής παραμέτρου που ορίζεται στο ενωσιακό ή εθνικό δίκαιο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεύτερο εδάφιο, στοιχεία α) και β), ή σε έγκριση που χορηγήθηκε για τη σχετική δραστηριότητα·

γ) το κατά πόσον το υλικό ή η ουσία έχουν ταξινομηθεί ως επικίνδυνα ή έχουν άλλως καταχωρισθεί ως επιβλαβή για το περιβάλλον ή την ανθρώπινη υγεία.

8. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον η ποσότητα είναι αμελητέα ή μη για τους σκοπούς της παραγράφου 2 στοιχείο στ) σημείο i) και της παραγράφου 2 στοιχεία ζ), ιδ), ιε) και ιστ), ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα στοιχεία λαμβάνονται υπόψη, κατά περίπτωση:

α) ο αριθμός των σχετικών αντικειμένων·

β) ο βαθμός υπέρβασης ενός ρυθμιστικού ορίου, μιας τιμής ή άλλης υποχρεωτικής παραμέτρου που ορίζεται στο ενωσιακό ή το εθνικό δίκαιο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεύτερο εδάφιο στοιχεία α) και β)·

γ) η κατάσταση διατήρησης των σχετικών ειδών πανίδας ή χλωρίδας·

δ) το κόστος αποκατάστασης του περιβάλλοντος, όπου είναι εφικτό να εκτιμηθεί το εν λόγω κόστος.

Άρθρο 4

Ηθική αυτουργία, συνέργεια και απόπειρα

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η ηθική αυτουργία και η συνέργεια στη διάπραξη ποινικού αδικήματος που εμπίπτει στο άρθρο 3 παράγραφοι 2 και 3 τιμωρούνται ως ποινικά αδικήματα.

2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η απόπειρα διάπραξης ποινικού αδικήματος που εμπίπτει στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία α) έως δ), στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία στ) και ζ), στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία θ) έως ιγ) και στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία ιε), ιστ), ιη), ιδ) και κ) τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα.

Άρθρο 5

Ποινές κατά φυσικών προσώπων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι:

α) τα ποινικά αδικήματα που καλύπτονται από το άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία α) έως δ) και το άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία στ), ι), ια), ιβ) και ιη) τιμωρούνται με ανώτατη στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον δέκα ετών, εάν προκαλούν τον θάνατο προσώπου·

- β) τα ποινικά αδικήματα που καλύπτονται από το άρθρο 3 παράγραφος 3 τιμωρούνται με ανώτατη στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον οκτώ ετών·
- γ) τα ποινικά αδικήματα που καλύπτονται από το άρθρο 3 παράγραφος 4, όταν η εν λόγω παράγραφος παραπέμπει στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία α) έως δ) και στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία στ), ι), ια) και ιβ), τιμωρούνται με ανώτατη στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον πέντε ετών, εάν προκαλούν τον θάνατο προσώπου·
- δ) τα ποινικά αδικήματα που καλύπτονται από το άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία α) έως ιβ) και το άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία ιστ), ιθ) και κ) τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή, το ανώτατο όριο της οποίας ανέρχεται σε τουλάχιστον πέντε έτη·
- ε) τα ποινικά αδικήματα που καλύπτονται από το άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία ιγ), ιδ), ιε) και ιη) τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή, το ανώτατο όριο της οποίας ανέρχεται σε τουλάχιστον τρία έτη.

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι τα φυσικά πρόσωπα που έχουν διαπράξει τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 είναι δυνατόν να υπόκεινται σε επικουρικές ποινικού ή μη ποινικού χαρακτήρα κυρώσεις ή μέτρα, τα οποία μπορεί να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- α) υποχρέωση:
 - i) αποκατάστασης του περιβάλλοντος εντός δεδομένης περιόδου, εάν η βλάβη είναι αναστρέψιμη· ή
 - ii) αποζημίωσης για τις βλάβες στο περιβάλλον, εάν η βλάβη είναι μη αναστρέψιμη ή εάν ο παραβάτης δεν είναι σε θέση να προβεί στην αποκατάσταση αυτή·
- β) χρηματικά πρόστιμα που είναι ανάλογα με τη βαρύτητα της συμπεριφοράς και τις ατομικές, οικονομικές και άλλες περιστάσεις του οικείου φυσικού προσώπου και, κατά περίπτωση, καθορίζονται λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της βλάβης που προκλήθηκε στο περιβάλλον και τα οικονομικά οφέλη που προέκυψαν από το αδίκημα·
- γ) αποκλεισμός από την πρόσβαση σε δημόσια χρηματοδότηση, συμπεριλαμβανομένων διαγωνισμών, επιχορηγήσεων, συμβάσεων παραχώρησης και αδειών·
- δ) αποκλεισμός από την κατοχή, εντός νομικού προσώπου, του ίδιου είδους ιδύνουσας θέσης που χρησιμοποιήθηκε για τη διάπραξη του αδικήματος·
- ε) ανάκληση αδειών και εγκρίσεων για την άσκηση δραστηριοτήτων που κατέληξαν στο σχετικό ποινικό αδίκημα·
- στ) προσωρινή απαγόρευση θέσης υποψηφιότητας για την άσκηση δημόσιου λειτουργήματος·
- ζ) όταν τίθεται ζήτημα δημόσιου συμφέροντος, μετά από κατά περίπτωση αξιολόγηση, δημοσίευση του συνόλου ή μέρους της δικαστικής απόφασης που αφορά το διαπραχθέν ποινικό αδίκημα και τις κυρώσεις ή τα μέτρα που επιβλήθηκαν, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα καταδικασθέντων μόνο σε δεόντως αιτιολογημένες εξαιρετικές περιπτώσεις.

Άρθρο 6

Ευθύνη των νομικών προσώπων

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα νομικά πρόσωπα είναι δυνατόν να υπέχουν ευθύνη για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4, εφόσον τα αδικήματα αυτά διαπράττονται επ' ωφελεία των εν λόγω νομικών προσώπων από οποιοδήποτε πρόσωπο το οποίο κατέχει ιδύνουσα θέση εντός του οικείου νομικού προσώπου και ενεργεί ατομικά ή ως μέλος οργάνου του εν λόγω νομικού προσώπου με βάση:

- α) εξουσία αντιπροσώπευσης του νομικού προσώπου·
- β) εξουσία λήψης αποφάσεων για λογαριασμό του νομικού προσώπου· ή
- γ) εξουσία άσκησης ελέγχου εντός του νομικού προσώπου.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι τα νομικά πρόσωπα είναι δυνατόν να υπέχουν ευθύνη στην περίπτωση που η έλλειψη εποπτείας ή ελέγχου από πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 κατέστησε δυνατή τη διάπραξη ποινικού αδικήματος που αναφέρεται στα άρθρα 3 και 4 επ' ωφελεία του νομικού προσώπου από πρόσωπο το οποίο τελεί υπό την εξουσία του.
3. Η ευθύνη των νομικών προσώπων βάσει των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου δεν αποκλείει την άσκηση ποινικής δίωξης κατά φυσικών προσώπων που είναι δράστες ή ηθικοί αυτουργοί των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 ή συνεργοί σε αυτά.

Άρθρο 7

Κυρώσεις κατά νομικών προσώπων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι το νομικό πρόσωπο το οποίο υπέχει ευθύνη δυνάμει του άρθρου 6 παράγραφος 1 ή 2 τιμωρείται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικού ή μη ποινικού χαρακτήρα κυρώσεις ή μέτρα.
2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι οι κυρώσεις ή τα μέτρα για τα νομικά πρόσωπα που υπέχουν ευθύνη δυνάμει του άρθρου 6 παράγραφος 1 ή 2 για τα ποινικά αδικήματα τα οποία αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 περιλαμβάνουν ποινικού ή μη ποινικού χαρακτήρα πρόστιμα και μπορούν να περιλαμβάνουν άλλες ποινικού ή μη ποινικού χαρακτήρα κυρώσεις ή μέτρα, όπως:
- α) υποχρέωση:
- i) αποκατάστασης του περιβάλλοντος εντός δεδομένης περιόδου, εάν η βλάβη είναι αναστρέψιμη· ή
 - ii) αποζημίωσης για τις βλάβες στο περιβάλλον, εάν η βλάβη είναι μη αναστρέψιμη ή εάν ο παραβάτης δεν είναι σε θέση να προβεί στην αποκατάσταση αυτή·
- β) αποκλεισμός από δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις·
- γ) αποκλεισμός από την πρόσβαση σε δημόσια χρηματοδότηση, συμπεριλαμβανομένων διαγωνισμών, επιχορηγήσεων, συμβάσεων παραχώρησης και αδειών·
- δ) προσωρινή ή οριστική απαγόρευση της άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας·
- ε) ανάκληση αδειών και εγκρίσεων για την άσκηση δραστηριοτήτων που οδήγησαν στη διάπραξη του σχετικού ποινικού αδικήματος·
- στ) θέση υπό δικαστική εποπτεία·
- ζ) δικαστική εκκαθάριση·
- η) παύση λειτουργίας εγκαταστάσεων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του αδικήματος·
- θ) υποχρέωση των εταιρειών να εγκαταστήσουν συστήματα δέουσας επιμέλειας για τη βελτίωση της συμμόρφωσης με τα περιβαλλοντικά πρότυπα·
- ι) όταν τίθεται ζήτημα δημόσιου συμφέροντος, δημοσίευση του συνόλου ή μέρους της δικαστικής απόφασης σχετικά με το διαπραχθέν ποινικό αδίκημα και τις κυρώσεις ή τα μέτρα που επιβλήθηκαν, με την επιφύλαξη των κανόνων για την ιδιωτικότητα και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλιστεί ότι, τουλάχιστον για τα νομικά πρόσωπα που υπέχουν ευθύνη βάσει του άρθρου 6 παράγραφος 1, τα ποινικά αδικήματα του άρθρου 3 παράγραφος 2 τιμωρούνται με ποινικού ή μη ποινικού χαρακτήρα χρηματικά πρόστιμα, το ύψος των οποίων είναι ανάλογο προς τη βαρύτητα της συμπεριφοράς και προς την ατομική, οικονομική και άλλη κατάσταση του συγκεκριμένου νομικού προσώπου. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλιστεί ότι το ανώτατο επίπεδο των εν λόγω χρηματικών προστίμων δεν είναι κατώτερο από:

α) για τα ποινικά αδικήματα του άρθρου 3 παράγραφος 2 στοιχεία α) έως ιβ) και στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία ιστ), ιθ) και κ):

i) το 5 % του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών του νομικού προσώπου, είτε κατά το οικονομικό έτος που προηγείται του οικονομικού έτους κατά το οποίο διαπράχθηκε το αδίκημα, είτε κατά το οικονομικό έτος που προηγείται εκείνου της απόφασης επιβολής του χρηματικού προστίμου· ή

ii) ποσό που αντιστοιχεί σε 40 000 000 EUR·

β) για τα ποινικά αδικήματα του άρθρου 3 παράγραφος 2 στοιχεία ιγ), ιδ), ιε), ιζ) και ιη):

i) το 3 % του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών του νομικού προσώπου, είτε κατά το οικονομικό έτος που προηγείται του οικονομικού έτους κατά το οποίο διαπράχθηκε το αδίκημα, είτε κατά το οικονομικό έτος που προηγείται εκείνου της απόφασης επιβολής του χρηματικού προστίμου· ή

ii) ποσό που αντιστοιχεί σε 24 000 000 EUR.

Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν κανόνες για τις περιπτώσεις όπου δεν είναι δυνατόν να καθοριστεί το ποσό του χρηματικού προστίμου με βάση τον συνολικό παγκόσμιο κύκλο εργασιών του νομικού προσώπου κατά το οικονομικό έτος που προηγείται του οικονομικού έτους κατά το οποίο διαπράχθηκε το αδίκημα ή κατά το οικονομικό έτος που προηγείται εκείνου της απόφασης επιβολής προστίμου.

4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι τα νομικά πρόσωπα που υπέχουν ευθύνη βάσει του άρθρου 6 για τα ποινικά αδικήματα του άρθρου 3 παράγραφος 3 τιμωρούνται με πιο αυστηρές ποινικού ή μη ποινικού χαρακτήρα κυρώσεις ή μέτρα από εκείνα που εφαρμόζονται για τα ποινικά αδικήματα του άρθρου 3 παράγραφος 2.

Άρθρο 8

Επιβαρυντικές περιστάσεις

Στον βαθμό που οι ακόλουθες περιστάσεις δεν αποτελούν μέρος των συστατικών στοιχείων των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 3, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι, σε σχέση με τα σχετικά ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4, μία ή περισσότερες από τις παρακάτω περιστάσεις είναι δυνατόν, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, να θεωρούνται επιβαρυντικές περιστάσεις:

α) το αδίκημα προκάλεσε καταστροφή ή μη αναστρέψιμη ή μακροχρόνια ουσιαστική βλάβη σε οικοσύστημα·

β) το αδίκημα διαπράχθηκε στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης κατά την έννοια της απόφασης-πλαίσιου 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου ⁽⁴⁰⁾·

γ) το αδίκημα περιλάμβανε τη χρήση από τον παραβάτη πλαστών ή παραποιημένων εγγράφων·

δ) το αδίκημα διαπράχθηκε από δημόσιο υπάλληλο κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του·

ε) ο παραβάτης έχει καταδικαστεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση για αδικήματα ίδιας φύσης με εκείνα που αναφέρονται στο άρθρο 3 ή 4·

στ) το αδίκημα απέφερε ή αναμενόταν να αποφέρει σημαντικά οικονομικά οφέλη ή μέσω αυτού αποφεύχθηκαν σημαντικές δαπάνες, άμεσα ή έμμεσα, στο βαθμό που τα εν λόγω οφέλη ή οι εν λόγω δαπάνες μπορούν να προσδιοριστούν·

ζ) ο παραβάτης κατέστρεψε αποδεικτικά στοιχεία ή προέβη σε εκφοβισμό μαρτύρων ή καταγγελλόντων·

⁽⁴⁰⁾ Απόφαση-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (ΕΕ L 300 της 11.11.2008, σ. 42).

- η) το αδίκημα διαπράχθηκε εντός περιοχής που έχει χαρακτηριστεί ζώνη ειδικής προστασίας δυνάμει του άρθρου 4 παράγραφος 1 ή 2 της οδηγίας 2009/147/ΕΚ ή τόπου που έχει οριστεί ως ειδική ζώνη διατήρησης σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 4 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ ή τόπου που έχει περιληφθεί στον κατάλογο των τόπων κοινοτικής σημασίας σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.

Η επιβαρυντική κατάσταση που αναφέρεται στο στοιχείο α) του παρόντος άρθρου δεν ισχύει για τα ποινικά αδικήματα του άρθρου 3 παράγραφος 3.

Άρθρο 9

Ελαφρυντικές περιστάσεις

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι, σε σχέση με τα σχετικά ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4, μία ή περισσότερες από τις παρακάτω περιστάσεις μπορούν, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, να θεωρούνται ελαφρυντικές περιστάσεις:

- α) ο παραβάτης επαναφέρει το περιβάλλον στην προηγούμενη κατάστασή του, όταν η επαναφορά αυτή δεν αποτελεί υποχρέωση βάσει της οδηγίας 2004/35/ΕΚ, ή, πριν από την έναρξη ποινικής έρευνας, λαμβάνει μέτρα για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων και της έκτασης της βλάβης ή την αποκαθιστά·
- β) ο παραβάτης παρέχει στις διοικητικές ή δικαστικές αρχές πληροφορίες τις οποίες δεν θα μπορούσαν άλλως να αποκτήσουν και οι οποίες βοηθούν τις εν λόγω αρχές:
 - i) να αναγνωρίσουν ή να προσαγάγουν ενώπιον της δικαιοσύνης άλλους δράστες·
 - ii) να εξεύρουν αποδεικτικά στοιχεία.

Άρθρο 10

Δέσμευση στοιχείων και δήμευση

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να καταστήσουν δυνατή την ανίχνευση, τον εντοπισμό, τη δέσμευση και τη δήμευση των οργάνων τέλεσης και των προϊόντων των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4.

Τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την οδηγία 2014/42/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴¹⁾ λαμβάνουν τα μέτρα που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο σύμφωνα με τη συγκεκριμένη οδηγία.

Άρθρο 11

Προθεσμίες παραγραφής

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τη θέσπιση προθεσμίας παραγραφής για επαρκές χρονικό διάστημα ύστερα από την τέλεση των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4, προκειμένου να καταστήσουν δυνατή τη διερεύνηση και δίωξη των εν λόγω ποινικών αδικημάτων και την εκδίκαση και έκδοση δικαστικής απόφασης επ' αυτών, ώστε τα εν λόγω ποινικά αδικήματα να αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τη θέσπιση προθεσμίας παραγραφής προκειμένου να καταστήσουν δυνατή την επιβολή των κυρώσεων που επιβάλλονται κατόπιν οριστικής καταδίκης για ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 για επαρκές χρονικό διάστημα ύστερα από την εν λόγω καταδίκη.

2. Η προθεσμία παραγραφής που αναφέρεται στην παράγραφο 1 πρώτο εδάφιο καθορίζεται ως εξής:

- α) τουλάχιστον δέκα έτη από την τέλεση ποινικού αδικήματος που τιμωρείται με ανώτατη στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον δέκα ετών·
- β) τουλάχιστον πέντε έτη από την τέλεση ποινικού αδικήματος που τιμωρείται με ανώτατη στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον πέντε ετών·

⁽⁴¹⁾ Οδηγία 2014/42/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 127 της 29.4.2014, σ. 39).

- γ) τουλάχιστον τρία έτη από την τέλεση ποινικού αδικήματος που τιμωρείται με ανώτατη στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον τριών ετών.
3. Η προθεσμία παραγραφής που αναφέρεται στην παράγραφο 1 πρώτο εδάφιο καθορίζεται ως εξής:
- α) τουλάχιστον δέκα έτη από την ημερομηνία της οριστικής καταδίκης στις ακόλουθες περιπτώσεις:
- i) στερητική της ελευθερίας ποινή άνω των πέντε ετών· ή, εναλλακτικά·
 - ii) στερητική της ελευθερίας ποινή για ποινικό αδίκημα που τιμωρείται με ανώτατη στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον δέκα ετών·
- β) τουλάχιστον πέντε έτη από την ημερομηνία της οριστικής καταδίκης στις ακόλουθες περιπτώσεις:
- i) στερητική της ελευθερίας ποινή άνω του ενός έτους από την ημερομηνία της οριστικής καταδίκης· ή, εναλλακτικά·
 - ii) στερητική της ελευθερίας ποινή για ποινικό αδίκημα που τιμωρείται με ανώτατη στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον πέντε ετών· και
- γ) τουλάχιστον τρία έτη από την ημερομηνία της οριστικής καταδίκης στις ακόλουθες περιπτώσεις:
- i) στερητική της ελευθερίας ποινή έως ένα έτος· ή, εναλλακτικά·
 - ii) στερητική της ελευθερίας ποινή για ποινικό αδίκημα που τιμωρείται με ανώτατη στερητική της ελευθερίας ποινή τουλάχιστον τριών ετών·

4. Κατά παρέκκλιση από τις παραγράφους 2 και 3, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν προθεσμία παραγραφής μικρότερη των δέκα ετών, αλλά όχι μικρότερη των πέντε ετών, υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζουν ότι η εν λόγω προθεσμία μπορεί να διακοπεί ή να ανασταλεί σε περίπτωση συγκεκριμένων πράξεων.

Άρθρο 12

Δικαιοδοσία

1. Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε να θεμελιώσει τη δικαιοδοσία του επί των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4, όταν:
- α) το αδίκημα διαπράχθηκε, εξολοκλήρου ή εν μέρει, στο έδαφός του·
 - β) το αδίκημα διαπράχθηκε επί σκάφους ή αεροσκάφους εγγεγραμμένου στο οικείο κράτος μέλος ή φέροντος τη σημαία του·
 - γ) η βλάβη που αποτελεί μέρος των συστατικών στοιχείων του αδικήματος προκλήθηκε στο έδαφός του, ή·
 - δ) ο παραβάτης του αδικήματος είναι υπήκοός του.
2. Το κράτος μέλος ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με την απόφασή του να επεκτείνει τη δικαιοδοσία του για ένα ή περισσότερα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 και έχουν διαπραχθεί εκτός του εδάφους του, όταν:
- α) ο παραβάτης έχει τη συνήθη κατοικία του στην επικράτειά του·
 - β) το αδίκημα διαπράττεται προς όφελος νομικού προσώπου εγκατεστημένου στο έδαφός του·
 - γ) το αδίκημα διαπράττεται εις βάρος υπηκόου του ή ατόμου που έχει τη συνήθη διαμονή του στο έδαφός του, ή·
 - δ) το αδίκημα προκάλεσε σοβαρό κίνδυνο για το περιβάλλον στο έδαφός του.

Όταν ένα ποινικό αδίκημα που αναφέρεται στα άρθρα 3 και 4 εμπίπτει στη δικαιοδοσία περισσότερων του ενός κρατών μελών, αυτά τα κράτη μέλη συνεργάζονται για να καθορίσουν ποιο κράτος μέλος πρέπει να ασκήσει ποινική δίωξη. Κατά περίπτωση και σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 2 της απόφασης-πλαίσιο 2009/948/ΔΕΥ του Συμβουλίου ⁽⁴²⁾, το ζήτημα παραπέμπεται στη Eurojust.

3. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία γ) και δ), τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι η άσκηση της δικαιοδοσίας τους δεν υπόκειται στην προϋπόθεση ότι δίωξη μπορεί να κινηθεί μόνο κατόπιν καταγγελίας από το κράτος στο έδαφος του οποίου διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα.

Άρθρο 13

Ερευνητικά μέσα

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίσουν ότι αποτελεσματικά και αναλογικά ερευνητικά μέσα είναι διαθέσιμα για τη διερεύνηση ή δίωξη των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4. Όπου αρμόζει, τα εν λόγω μέσα περιλαμβάνουν ειδικά ερευνητικά μέσα, όπως αυτά που χρησιμοποιούνται για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος ή σε άλλες περιπτώσεις σοβαρών εγκλημάτων.

Άρθρο 14

Προστασία προσώπων που αναφέρουν περιβαλλοντικά ποινικά αδικήματα ή συνδράμουν στην έρευνά τους

Με την επιφύλαξη της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι κάθε πρόσωπο που αναφέρει ποινικά αδικήματα τα οποία αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 της παρούσας οδηγίας, παρέχοντας αποδεικτικά στοιχεία ή άλλως συνεργαζόμενο με τις αρμόδιες αρχές, έχει πρόσβαση σε μέτρα στήριξης και αρωγής στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

Άρθρο 15

Δημοσίευση πληροφοριών προς το δημόσιο συμφέρον και πρόσβαση του ενδιαφερόμενου κοινού στη δικαιοσύνη

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα πρόσωπα που θίγονται ή ενδέχεται να θίγονται από τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 της παρούσας οδηγίας και τα άτομα που έχουν επαρκές συμφέρον ή που υποστηρίζουν ότι επέρχεται προσβολή δικαιώματος, καθώς και μη κυβερνητικές οργανώσεις που προάγουν την προστασία του περιβάλλοντος και πληρούν τις απαιτήσεις του εθνικού δικαίου, διαθέτουν τα απαιτούμενα δικονομικά δικαιώματα σε διαδικασίες που αφορούν τα εν λόγω αδικήματα όταν τα δικονομικά αυτά δικαιώματα του ενδιαφερόμενου κοινού αναγνωρίζονται σε διαδικασίες που αφορούν άλλα ποινικά αδικήματα, για παράδειγμα ως πολιτική αγωγή. Στις περιπτώσεις αυτές, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν επίσης, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο, ότι οι πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο της διαδικασίας κοινοποιούνται στο ενδιαφερόμενο κοινό, όταν αυτό συμβαίνει στις διαδικασίες που αφορούν άλλα ποινικά αδικήματα.

Άρθρο 16

Πρόληψη

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα, όπως εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης που απευθύνονται στους σχετικούς συμφεροντούχους από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, καθώς και ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα, τα οποία στοχεύουν στη μείωση των περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων και του κινδύνου περιβαλλοντικού εγκλήματος. Κατά περίπτωση, τα κράτη μέλη δρουν σε συνεργασία με τους εν λόγω συμφεροντούχους.

Άρθρο 17

Πόροι

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι εθνικές αρχές που εντοπίζουν, διερευνούν, διώκουν ή εκδικάζουν περιβαλλοντικά ποινικά αδικήματα διαθέτουν επαρκή αριθμό ειδικευμένου προσωπικού και επαρκείς οικονομικούς, τεχνικούς και τεχνολογικούς πόρους για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων τους σε σχέση με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας. Τα κράτη μέλη, λαμβάνοντας υπόψη τις συνταγματικές παραδόσεις και τη δομή των νομικών συστημάτων τους, καθώς και άλλες εθνικές περιστάσεις, αξιολογούν την ανάγκη αύξησης του επιπέδου εξειδίκευσης των εν λόγω αρχών στον τομέα του περιβαλλοντικού ποινικού δικαίου, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

⁽⁴²⁾ Απόφαση-πλαίσιο 2009/948/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, για την πρόληψη και τον διακανονισμό συγκρούσεων δικαιοδοσίας σε ποινικές υποθέσεις (ΕΕ L 328 της 15.12.2009, σ. 42).

Άρθρο 18

Κατάρτιση

Με την επιφύλαξη της δικαστικής ανεξαρτησίας και των διαφορών στην οργάνωση των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης ανά την Ένωση, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι παρέχεται εξειδικευμένη τακτική κατάρτιση στους δικαστές, τους εισαγγελείς, τους αστυνομικούς, τους δικαστικούς υπαλλήλους και τους υπαλλήλους των αρμόδιων αρχών που συμμετέχουν σε ποινικές διαδικασίες και έρευνες όσον αφορά τους στόχους της παρούσας οδηγίας, η οποία αρμόζει στα καθήκοντα αυτών των δικαστών, εισαγγελέων, αστυνομικών, δικαστικών υπαλλήλων και υπαλλήλων των αρμόδιων αρχών.

Άρθρο 19

Συντονισμός και συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών κράτους μέλους

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τη θέσπιση κατάλληλων μηχανισμών συντονισμού και συνεργασίας σε στρατηγικό και επιχειρησιακό επίπεδο μεταξύ όλων των αρμόδιων αρχών τους που εμπλέκονται στην πρόληψη και την καταπολέμηση των περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων. Οι εν λόγω μηχανισμοί στοχεύουν τουλάχιστον στα εξής:

- α) εξασφάλιση κοινών προτεραιοτήτων και κατανόησης της σχέσης μεταξύ ποινικής και διοικητικής επιβολής·
- β) ανταλλαγή πληροφοριών για στρατηγικούς και επιχειρησιακούς σκοπούς, εντός των ορίων που καθορίζονται στο ενωσιακό και εθνικό δίκαιο·
- γ) διαβούλευση σε μεμονωμένες έρευνες, εντός των ορίων που καθορίζονται στο ενωσιακό και εθνικό δίκαιο·
- δ) ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών·
- ε) παροχή συνδρομής σε ευρωπαϊκά δίκτυα επαγγελματιών που ασχολούνται με θέματα σχετικά με την καταπολέμηση περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων και συναφών παραβιάσεων.

Οι μηχανισμοί που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο μπορούν να λαμβάνουν τη μορφή εξειδικευμένων συντονιστικών φορέων, μνημονίων συνεννόησης μεταξύ αρμόδιων αρχών, εθνικών δικτύων επιβολής του νόμου και κοινών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.

Άρθρο 20

Συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής και οργάνων και οργανισμών της Ένωσης

Όταν υπάρχουν υπόνοιες ότι τα περιβαλλοντικά ποινικά αδικήματα έχουν διασυνοριακό χαρακτήρα, οι αρμόδιες αρχές των οικείων κρατών μελών εξετάζουν το ενδεχόμενο να παραπέμψουν τις πληροφορίες που σχετίζονται με τα αδικήματα αυτά στους κατάλληλους αρμόδιους φορείς.

Με την επιφύλαξη των κανόνων για τη διασυνοριακή συνεργασία και την αμοιβαία δικαστική συνδρομή σε ποινικές υποθέσεις, οι αρχές των κρατών μελών, η Eurojust, η Ευρωπόλ, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης και η Επιτροπή συνεργάζονται μεταξύ τους, στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, για την καταπολέμηση των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4. Η Eurojust παρέχει προς τούτο, κατά περίπτωση, κάθε αναγκαία τεχνική και επιχειρησιακή βοήθεια που χρειάζονται οι αρμόδιες εθνικές αρχές, προκειμένου να διευκολυνθεί ο συντονισμός των ερευνών τους. Η Επιτροπή μπορεί, κατά περίπτωση, να παρέχει βοήθεια.

Άρθρο 21

Εθνική στρατηγική

1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν και δημοσιεύουν εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση των περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων έως τις 21 Μαΐου 2027.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για την εφαρμογή της εθνικής στρατηγικής τους χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση. Οι εθνικές στρατηγικές καλύπτουν τουλάχιστον τα ακόλουθα:

- α) τους στόχους και τις προτεραιότητες της εθνικής πολιτικής στον τομέα των περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων, μεταξύ άλλων σε διασυνοριακές υποθέσεις, και τις ρυθμίσεις για την τακτική αξιολόγηση της επίτευξής τους·

- β) τους ρόλους και τις ευθύνες όλων των αρμόδιων αρχών που συμμετέχουν στην καταπολέμηση των περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων, μεταξύ άλλων όσον αφορά τον συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρμόδιων αρχών, καθώς και με τους αρμόδιους οργανισμούς της Ένωσης, και όσον αφορά την παροχή συνδρομής σε ευρωπαϊκά δίκτυα που ασχολούνται με θέματα που σχετίζονται άμεσα με την καταπολέμηση των εν λόγω αδικημάτων, μεταξύ άλλων σε διασυνοριακές υποθέσεις·
- γ) τον τρόπο στήριξης της εξειδίκευσης των επαγγελματιών της επιβολής του νόμου, μια εκτίμηση των πόρων που διατίθενται για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος και αξιολόγηση των μελλοντικών αναγκών στο πλαίσιο αυτό.
2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η εθνική στρατηγική τους επανεξετάζεται και ενημερώνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα που δεν υπερβαίνουν τα πέντε έτη, στο πλαίσιο προσέγγισης που βασίζεται στην ανάλυση κινδύνων, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι σχετικές εξελίξεις και τάσεις και οι συναφείς απειλές σχετικά με το περιβαλλοντικό έγκλημα.

Άρθρο 22

Στατιστικά στοιχεία

1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι υπάρχει σύστημα για την καταγραφή, παραγωγή και παροχή ανωνυμοποιημένων στατιστικών δεδομένων σχετικά με τα στάδια υποβολής αναφορών, έρευνας και δικαστικής διαδικασίας που αφορούν τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 για την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων τους στην καταπολέμηση των περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων.
2. Τα στατιστικά δεδομένα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστον υφιστάμενα δεδομένα σχετικά με:
- α) τον αριθμό των ποινικών αδικημάτων που έχουν καταχωριστεί και εκδικαστεί από τα κράτη μέλη·
- β) τον αριθμό των δικαστικών υποθέσεων που απορρίφθηκαν, μεταξύ άλλων λόγω παρέλευσης της προθεσμίας παραγραφής για το συγκεκριμένο ποινικό αδίκημα·
- γ) τον αριθμό των φυσικών προσώπων που:
- i) διώκονται·
- ii) καταδικάζονται·
- δ) τον αριθμό των νομικών προσώπων:
- i) που διώκονται·
- ii) τα οποία έχουν καταδικαστεί ή στα οποία έχει επιβληθεί πρόστιμο·
- ε) τα είδη και τα επίπεδα των κυρώσεων που επιβάλλονται.
3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν για τη δημοσίευση ενοποιημένης επισκόπησης των στατιστικών στοιχείων τους τουλάχιστον ανά τριετία.
4. Τα κράτη μέλη διαβιβάζουν ετησίως στην Επιτροπή τα στατιστικά δεδομένα που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου στον τυποποιημένο μορφότυπο που αναφέρεται στο άρθρο 23.
5. Η Επιτροπή δημοσιεύει, τουλάχιστον ανά τριετία, έκθεση με βάση τα στατιστικά δεδομένα που διαβιβάζουν τα κράτη μέλη. Η έκθεση δημοσιεύεται για πρώτη φορά τρία χρόνια μετά τον καθορισμό του τυποποιημένου μορφοτύπου που αναφέρεται στο άρθρο 23.

Άρθρο 23

Εκτελεστικές αρμοδιότητες

1. Έως τις 21 Μαΐου 2027, η Επιτροπή καθορίζει, μέσω εκτελεστικών πράξεων, τον τυποποιημένο, εύκολα προσβάσιμο και συγκρίσιμο μορφότυπο για τη διαβίβαση των στατιστικών δεδομένων που αναφέρεται στο άρθρο 22 παράγραφος 4. Οι εν λόγω εκτελεστικές πράξεις εκδίδονται σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης στην οποία παραπέμπει το άρθρο 24 παράγραφος 2.
2. Ο τυποποιημένος μορφότυπος για τη διαβίβαση στατιστικών δεδομένων περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:
- α) ταξινόμηση των περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων·

β) μονάδες μέτρησης·

γ) μορφότυπο υποβολής εκθέσεων.

Διασφαλίζεται η κοινή κατανόηση των στοιχείων που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο.

Άρθρο 24

Διαδικασία επιτροπής

1. Η Επιτροπή επικουρείται από επιτροπή. Η εν λόγω επιτροπή αποτελεί επιτροπή κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.
2. Όταν γίνεται παραπομπή στην παρούσα παράγραφο, εφαρμόζεται το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.
3. Εάν η επιτροπή δεν διατυπώσει γνώμη, η Επιτροπή δεν εκδίδει το σχέδιο εκτελεστικής πράξης, και εφαρμόζεται το άρθρο 5 παράγραφος 4 τρίτο εδάφιο του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011.

Άρθρο 25

Αξιολόγηση, υποβολή εκθέσεων και επανεξέταση

1. Έως τις 21 Μαΐου 2028, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, στην οποία αξιολογεί τον βαθμό στον οποίο τα κράτη μέλη έχουν λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία. Τα κράτη μέλη παρέχουν στην Επιτροπή όλα τα αναγκαία στοιχεία για την εκπόνηση της εν λόγω έκθεσης.
2. Έως τις 21 Μαΐου 2031, η Επιτροπή πραγματοποιεί αξιολόγηση του αντικτύπου της παρούσας οδηγίας όσον αφορά την ανάγκη επικαιροποίησης του καταλόγου των περιβαλλοντικών ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 και υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Τα κράτη μέλη παρέχουν στην Επιτροπή τα αναγκαία στοιχεία για την εκπόνηση της εν λόγω έκθεσης, συμπεριλαμβανομένης περίληψης της εφαρμογής της παρούσας οδηγίας και των μέτρων που έχουν ληφθεί σύμφωνα με τα άρθρα 16 έως 21, και στατιστικά δεδομένα, με ιδιαίτερη έμφαση στη διασυνοριακή συνεργασία. Όπου είναι αναγκαίο, η εν λόγω έκθεση συνοδεύεται από νομοθετική πρόταση.
3. Η Επιτροπή εξετάζει τακτικά εάν υπάρχει ανάγκη τροποποίησης των ποινικών αδικημάτων του άρθρου 3 παράγραφος 2.

Άρθρο 26

Αντικατάσταση της οδηγίας 2008/99/ΕΚ

Η οδηγία 2008/99/ΕΚ αντικαθίσταται ως προς τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων των εν λόγω κρατών μελών σχετικά με την προθεσμία μεταφοράς της εν λόγω οδηγίας στο εθνικό δίκαιο. Όσον αφορά τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία, οι παραπομπές στην οδηγία 2008/99/ΕΚ νοούνται ως παραπομπές στην παρούσα οδηγία. Τα κράτη μέλη που δεν δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία εξακολουθούν να δεσμεύονται από την οδηγία 2008/99/ΕΚ.

Άρθρο 27

Αντικατάσταση της οδηγίας 2009/123/ΕΚ

Η οδηγία 2009/123/ΕΚ αντικαθίσταται ως προς τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων των εν λόγω κρατών μελών σχετικά με την προθεσμία μεταφοράς της εν λόγω οδηγίας στο εθνικό δίκαιο.

Όσον αφορά τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία, οι παραπομπές στις διατάξεις της οδηγίας 2005/35/ΕΚ που προστέθηκαν ή αντικαταστάθηκαν από την οδηγία 2009/123/ΕΚ νοούνται ως παραπομπές στην παρούσα οδηγία.

Τα κράτη μέλη που δεν δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία εξακολουθούν να δεσμεύονται από την οδηγία 2005/35/ΕΚ όπως έχει τροποποιηθεί από την οδηγία 2009/123/ΕΚ.

Άρθρο 28

Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι απαραίτητες προκειμένου να συμμορφωθούν προς την παρούσα οδηγία το αργότερο έως τις 21 Μαΐου 2026. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, περιέχουν παραπομπή στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την παραπομπή αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της παραπομπής αυτής καθορίζεται από τα κράτη μέλη.

2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιαστών διατάξεων εθνικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπει η παρούσα οδηγία.

Άρθρο 29

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 30

Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη σύμφωνα με τις Συνθήκες

Βρυξέλλες, 11 Απριλίου 2024.

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Η Πρόεδρος

R. METSOLA

Για το Συμβούλιο

Η Πρόεδρος

H. LAHBIB